

A MI LAPUNK

Egyes szám ára . . . 2 korona
 Egész évr. 20 korona
 Külföldi előfizetés . . 25 korona

Szerkeszti :
SCHERER LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Lučenec, Madách-utca 11. sz.
 Postatakarékszám : 210. 698.

A Mi Lapunk januári számának munkatársai :

Karácsony Sándor budapesti tanár, a magyar cserkészlet egyik vezető egyénisége. Legújabb könyve : A tanulás mesterfogásai. — *Ifj. Szkladányi Károly* pozsonyi negyedéves tanítójelölt. Eddig megjelent munkái : Liliom (versek), Imádkozzunk (novellák). — *Bodor Aladár* volt losonci, jelenleg budapesti tanár, jeles költő, elbeszélő és esztétikus. — *Móra István* a magyar ifjúsági irodalom jeles munkása. A Mi Lapunk olvasóinak kedves „Pista bácsi”ja. *Szalatnai Rezső* író, az új generáció egyik szellemi vezetője. Pozsonyban él. Több jeles folyóirat munkatársa. — *Pogányné Juhász Ilona* finomlelkű írónő. Katalinután lakik. Versei főleg a családi élet élményeit zengik. — *Horváth Károly dr.* leányliceumi tanár Budapesten. Az „Ifjúság és élet” szerkesztője, számos természettudományi és pedagógiai folyóirat munkatársa. Ismert földrajzi író. — *Baloó* (dr Szerényi Ferdinánd tanár) az öreg medve, aki az erdő hőcsességére tanítja a cserkészeket. Sok jeles könyve van. Ismeretesek a Masarykról és Comeniusról írottak. — *Vass László* bpesti tanárjelölt. — *Morvay Gyula* tartoskeddi tanárszülők gyermeke. Jelenleg Pereden tanító. „Forróra füllédt a talaj” című most megjelent verskötetét a pozsonyi Uránia Tudományos Egyesület 1000 kor. irodalmi díjával tüntette ki. A verskötet szerkesztőségünknel is megrendelhető. — *Dobossy László* érsekújvári bölcsészettanhallgató. A regös mozgalomban és a Sarló szociográfiai vándorlásán vezető szerepet töltött be. — *Kovács Endre* pozsonyi egyetemi hallgató. „Világének” címen verskötetet adott ki. A Sarló megbízásából nyilvános ankétot rendez egy pozsonyi napilap hasábjain a szlovák új nemzedék problémáiról. — *Erdőhúzy Hugó* jogász. Komáromban él. Első verskötete : „Jós percekben”. Most közölt verse szemelvény második, újkor megjelent verskötetéből. — *Horváth Ferenc* prágai magyar bölcsészethallgató, az érsekújvári cserkészmozgalom egyik megalapítója.

A Mi Lapunk tizenegyedik évfolyamának első számát kapja most az olvasó, a nyomda hibájából ki-sé megkésve, amiért már sokan nyugtalankodtak. Az új évfolyam kezdetén kérjük előfizetőinket, hogy újítsák meg mielőbb lejárt előfizetésüket, szeressék ezentúl is A Mi Lapunkat úgy mint eddig, mert mi ezentúl is a régi szellemben adjuk A Mi Lapunkat, mint magyar ifjúságunk igaz barátai. — Aki a lapra nem fizetett elő és a lapot elfogadja, előfizetőnek tekintjük. — A hátrálékos előfizetőket pedig arra kérjük, hogy tartozásukat sürgősen rendezzék. Jó munkát! Boldog új évet!

A MI LAPUNK

IFJÚSÁGI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK ÉVENKÉNT TÍZSZER
SZÁZ KÉPPÉL

SZERKESZTI:
SCHERER LAJOS

XI. ÉVFOLYAM

1931

TARTALOMJEGYZÉK:

Vezető cikkek

Dobossy László: Fiatalok márciusi gondja	49
Fenyves Pál: Jubileum után	1
Horváth Ferenc: Levél a fiatalokhoz	20
Horváth Ferenc: Hazug história — igaz történelem	97
Kramm r Jenő: Romain Rolland üzenete az ifjúságnak	173
Scherer Lajos: Felévkor	25
Scherer Lajos: A nyelvoktatásról	193
Scherer Lajos: A csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság	217
Szalatnai Rezső: Robinson bölcs megtérése	9
Szalatnai Rezső: Júniusi levél	122
Szalatnai Rezső: Balra át! (Különvélemény)	169
Szepesy Laszlo: Közéiskola — Főiskola	145

Elbeszélések

Bodor Aladár: A párbaj	5
Darkó István: Fekete szivárvány	151
Frecska István: Lovagias elégtétel	145
Jarno József: A száműzött	175
Karácsony Sándor: Hogy lettem én cserkész	2
Komlós Aladár: Aforget-i kastély titka	26
Marek Antal: Ásatásunk az Ótdombon	37
Móra István: Cserkész civilben	180
Móricz Zsigmond: A hősök	122
Móricz Zsigmond: A kirabolt rabló	50
Móricz Zsigmond: Vizi malom meg a molnánya	195
Radvánszky Antalné: Angyalka	103
Ruszin elbeszélés: A nyomor (ford. Endreffy Zoltán)	30
Scherer Lajos: Diakkirándulás	8
Sebesi Ernő: A halál és a gyerekek	81
Szombathy Viktor: Érettségi bankett	147
Tamási Áron: Iparos Bimbó	99, 125
Tamási Áron: Danika	220
Tichy Kálmán: Értelem és tapintat	76
Milo Urban: Élő ostor (ford. Sándor László)	197

Költemények

Andorka Lajos: Mese a Mikulásról	225
Babits Mihály: Őszi miszsió	226
Bartalis János: Örök a föld es örök a küzdelem	194
Erdélyi József: Kisértet	180
Erdélyi József: Isten kovácsa	180
Erdőházy Hugó: Szegények sorsa	19
Illyes Gyula: Elégia	112
Illyes Gyula: Énekelj költő	155
Kosztolányi Dezső: Hetedhétország	218
Móhr Gedeon: Kivert paripa	40
Móra István: Kis húgomnak	8
Morvay Gyula: Ki vagyok én?	16
Morvay Gyula: Forróra fülledt a talaj	16
Morvay Gyula: Idők elé teljesedő fiataloknak	63

Morvay Gyula: Zsellérhít	146
Morvay Gyula: Bajlódnunk az étellel	196
Pogányné Juhász Ilona: Novemberi dal	10
Prerau Margot: Hűszévesek	170
Prerau Margot: Pehelytánc	170
Martin Rázus: Töredék (ford. Zapf László)	150
Reményik Sándor: Dátum	75
Sáfáry László: Lendület	179
Sáfáry László: Sokan vagyunk	179
Sáfáry László: Új parasztok	179
Sáfáry László: Piros fonál	179
Sebesi Ernő: Hókaparó sóhaja	54
Sebesi Ernő: Karácsony	219
Sebesi Ernő: Rikkancs	181
Simon Andor: Itthon	32
Simon Andor: Ébredtő	32
Simon Andor: Riadó	32
Simon Andor: Világító szavak	77
Simon Andor: Borzalom!	172
Simon Andor: Szabadság álma	172
Szabó Lőrinc: Örök ösztöngöm, áldott Anyaföld!	98
Szalatnai Rezső: Az ember elindul és visszatér	230
Szalatnai Rezső: Hajnalban mondom	58
Szalatnai Rezső: Jóság	158
Szebenyei József: Temetés a Cromwell Roadon	102
Szkladányi Károly, ifj.: Szeretem az éjfél	4
Tabori Pál: Így szól a hegy	198
Vágh Tamás: Sohaj	42

Ismeretterjesztő cikkek

Adriányi László: A játék és a munka iskolája	59, 84
Baloo: Mészke — alkohol — dinamit	42
Baloo: Téli madarvendégeink	12
Bartók Béla önmagáról	78
Berecz Kálmán: Az észországi nemzeti kisebbségek kultúraautonómiaja	219
Bessenyei Boldizsár: A filmoktatás jövőjéről	127
Binder László: Meddő művészet	113, 131
Boross Zoltán dr.: A munknélküliségről	207
Broganyi Kálmán: A gyermek művészete	203
Csáder Mihály dr.: Amig az orvostudomány eljutott idáig	156
Egy losonci középkololás: El a kezekkel	231
Egy rozsnyói diák: Hozzászólás	231
Fenyves Pál: A világ tetején (Batkay Ervin könyve)	53
— —: Hogyan kell átrepülni az óceánt	229
Ilku Pál: Csónak alakú fejfák	181
— —: Ipolybolyki szöttes minta	234
Jancsó Elemér dr.: Az erdélyi magyar ifjúság útja	171
Kodály Zoltán: A magyar népdal művészi jelentősége	199
Kovács Endre: Szlovák középkololások	13
Krammer Jenő: Legkiválóbb harci repülők	57
Magyar tudományos, irodalmi, művészeti és népművelési társaság	73

OSB 348
106
1921

Messzi bácsi: Mit tudunk az elektromos mértekegységről?	90	— —: A magyar főiskolás cserkészek szervekedése Pozsonyban	19
Mező Ferenc dr.: Marathon mezején	108	— —: A magyar cserkészfiú csapatok	165
Mészáros György dr.: A sarkfény	35	— —: A magyar cserkészlányok	165
Nemesszeghy Jenő: Faragószék a feleskigyelmével az ipolyvidéki Gyerk községben	101	— —: Szláv jamboree	165
Nemesszeghy Jenő: Faragott kapuszobor az ipolyvidéki Gyerk községben	107	— —: A 3 sz. cserkészcsapat szádellői látogatása S. L.	165

Prohászka Ottokár naplójából (közli: Vass László)	178	Önképzőköri munka	
T. B. Ray—Tábori Pal: Ikárusz nyomában	33	Neuwirth György: Néhány megjegyzés	209
Scherer Lajos: Pista bácsi (Emlékezés Petőfi Istvánról)	29	S.: Új útra lépünk	185
Scherer Lajos: Pro domo	232	— —: Az önképzőkör reformjáról (Losonci Hirlap)	92
Sporni Anikó: Anyák napjára	115	— —: Az önképzőkör válsága (Református Diákmozgalom)	210
Szalatnai Rezső: Csillagok között Jiří Wolkerről	80	<i>Érsekújvár</i> Czuczor Gergely Önképzőkör, rgimn. (E. G., Jelinek Gyula, Réső Zoltán közlései) 45, 69, 92, 142, 210	
Szalatnai Rezső: Búcsú a némafilmtől	129	<i>Ipolyság</i> Mikszáth Kálmán Önképzőkör, rgimn. (B. L., Horváth Zsigmond közlései) 45, 92, 209	
Szenes György: Üzenet a másvilágról	23	<i>Komárom</i> Czuczor Gergely Önképzőkör, rgimn. (Nagy Béla közlései) 23, 142, 210, 237	
Szepesy László: A prágai magyar diákok	182	<i>Losonc</i> Kármán József Önképzőkör, rgimn. (Losonci Hirlap, Singer György közlései) 69, 91, 210, 237	
Szvatkó Pál dr.: Az európai magyar kultúra ősforrása Szlovénzkó	55	<i>Pozsony</i> Möricz Zsigmond Önképzőkör, magyar tanítóképzősök (Petija Jenő) 210, 237	
Temesi Győző dr.: A földrajzikép mindig pillanatkép	65	Pozsonyi magyar gimnázium	237
V. Tóth Jolán: Hogy lettem pilóta?	62	<i>Rimaszombat</i> Tompa Mihály Önképzőkör, rgimn. (Kertész Dezső, Kolmonth József közlései) 142, 209, 210, 237	
Vass László: Mistral, egy kis nemzet nagy fia	106		
Wein Gyula: Az új kor építkezése	66		
— —: Az iparoktatás	18		
— —: Madarász Viktor	41		
— —: Ellesett találmányok	44		
— —: Muskatlis aklakok	64		
— —: A középiskolások tíz követelése	183		

Népismeret

Balogh Edgár: A rozsnói lakatossegéd és az érsekújvári parasztdiák találkozása	88	Balga László: Kis diákszobám	47
Csécsi Pál: Játsszanak a csécsi gyerekek	85	Blistyán Sándor: Napsugár	208
Dobossy László: Szegények sorsa	17	Czéher József: Nemsokara őszbe szállunk	235
Hanyi József: A ünneprontó	200	Demény Teréz: Egyedül	119
Prerau Margot: Tátrai képek	201	Dubovszky Károly: Az élet ostora	143
Sinkó Ferenc: János zsellér örök hétköznapija	87	Dubovszky Károly: Fel a hegyre	164
Szalatnai Rezső: Szlovénzkói magyar döbbenet	202	Dubraviczky Dezső: Kis falumban	95
Vass László: A Tisza partján kompra várak	15	Dudás Ignác: Egy pillanatra	236
— —: Nyári néprajzi és népismereti vándorlások	140	Fitus Dezső: A búcsú percei	21

Cserkészzet

Balu iskolája: Egy mostoha gyerek panasza	14	Glock Jenő: Miért?	95
" " A cserkész segít	14	Greskoványi Magda: A Mi Lapunkhoz	47
" " A mentő vigyámjának titkaiból	45	Greskoványi Magda: A csönd	95
" " Receptek a szunyogcsípések és egyébeken ellen	45	Greskoványi Magda: A hold és a rókakoma	235
Balu iskolája: Jó a szemed?	93	Győri H. K.: Adakozás	164
" " A prágai szláv jamboree	93	Halász Sándor: Vonaton	47
" " Mai Hamupipőke	93	Héderváry Sándor Jenő: Fohász	110
Horváth Károly dr.: A nyári tábor és a falu	11	Héderváry Sándor Jenő: Mit adjak?	164
— —: Kis diák heti jegyzéke	238	Hóváry Holota Károly: Ködfoltos, szürke világban	70
Smalkó Lajos: Autóval vagy gyalog	38	Kertész Dénes: A magyar dal	235
Varga Imre—Sirchieh László—Sztranyovszky György: A prágai magyar főiskolás cserkészőkör megalakulásához	19	Kovács István: Megyek	95
		Matus Ferenc: Ki vagyok én?	143
		Matus Ferenc: A szekunda	235
		Menyhárt László: Őszi estén	46

Mészáros Teréz: Egy nap életemből	20	Bencés diák. <i>drf.</i>	227
Oriskó István: Karácsonykor	236	Diakkürt. <i>drf.</i>	227
Orosz Gyula: Egy asztalostanonc kemény élete	190	Diakvilág. <i>drf.</i>	141
Papp Imre Zoltán: Ki az igazi jóbarát?	94	Előörs. <i>drf.</i>	68
E. Résző Zoltán: Megyünk Istenországára felé...	143	Erdélyi Fiatalok. <i>drf.</i>	141, 182
E. Résző Zoltán: Kenyérgyárban	119	Fórum. <i>Sch. L.</i>	216
E. Résző Zoltán: A hajnali méhecske	70	Gyermekvédelem. <i>drf.</i>	68
Sátán László: A vén koldus	47	Kisdédnevelés. <i>drf.</i>	213
Szabó István: Szóit az Élet	70	Kohó. <i>drf.</i>	68
Szamácz Piroska: Az én életem	208	Korunk Szava. <i>drf.</i>	213
Tokár Géza: Bocssass meg Istenem	164	Korunk szava. <i>drf.</i>	228
Tóth István: Az Isonzónál	70	Literatura. <i>drf.</i>	187
		Literatura. <i>drf.</i>	228
		Magyar Iparművészet. <i>drf.</i>	187
		Magyar Tanoncok Lapja. <i>drf.</i>	142
		Mein deutscher Freund.	23
		Munkásifjúság. <i>drf.</i>	228
		Nemzetnevelés. <i>drf.</i>	213
		Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny. <i>drf.</i>	213
		Pasztortűz. <i>drf.</i>	68
		Protestáns szemle. <i>drf.</i>	228
		Református Diákmozgalom. <i>drf. Sch. L.</i>	141, 215
		Tér és Forma. <i>drf.</i>	68
		Új munka. <i>drf.</i>	120
		Új Szín. <i>drf.</i>	188

Pályázat

Egy nap az életemből. A Mi Lapunk pályázata diákok, iparostanoncok, ifjúságak és falusi földművesfiatalok számára	71
I. Nehéz a gyógyszerész-gyakornok élete. <i>Csonotos István</i>	116
II. Amikor késik a szegény diák csomagja. <i>Balga László</i>	114
III. A pincérfiú jelentése. <i>Schrank Béla</i>	137
IV. Küszködik a hadiárva. <i>Oriskó István</i>	138
V. Bejárók sorsa kenyér és szalonna. <i>Ilku Pál</i>	139
VI. Marokszedő diákok. <i>Menyhárt László</i>	159
VII. Az asztalossegéd munkaberéből tanul tovább. <i>Szabó Géza</i>	160
A Mi Lapunk nagy pályázatának eredménye	184

A Mi Lapunk Könyvespolca

Rovatvezető: Fenyves Pál dr.

Irók és könyvek

Az ifjúsági sajtó fejlődésének iránya. <i>Fenyves Pál</i>	161
Áprily Lajos: Idahegyi pasztorok. <i>Gunda Béla</i>	22
Benedek Marcell: Koszorú. Az 1931-es könyvnap könyve.	165
Štefan Letz—Dobrosiav Chrobák: Szlovák irodalmi almanach. 1931. <i>Zapf. László</i>	162
François Mauriac: <i>Bogyay Tamás</i>	43
Morvay Gyula: Forróra fülledt a talaj. <i>Scherer Lajos</i>	43
Prerau Margot: Kiáltás. <i>Scherer Lajos</i>	188
T. B. Ray: Repülők. A levegő hősei. <i>Scherer Lajos</i>	23
Résző Zoltán: Milliók építenek. <i>Scherer Lajos</i>	188
Sas Andor: Egy magyar nagybirtok történetéhez. <i>Fenyves Pál</i>	187
Sáfáry László: Lendület. <i>Scherer Lajos</i>	188
Szabó Pál: Emberek. <i>Fenyves Pál</i>	120
Szentimrey Jenő: Ki kell mondani. <i>Gunda Béla</i>	22
Tabéry Géza: Vértorony. <i>Gunda Béla</i>	22
Tabory Pál: A nemzetközi örs. <i>Scherer Lajos</i>	22
Albert Thomas: Dejiny práce v príbežích	22

Folyóirat-szemle

Avistika. <i>drf.</i>	67
Barati Szó. <i>Scherer Lajos</i>	163

A Mi Lapunk Rádiója

Rovatvezető: Gáspár Ottó

Beköszöntő	110
Akkumulátor karbantartás	211
Detektoros, mint hullámesapda	136
Fejhallgatóból hangszóró	189
Hálózati antenna házi kezelése	135
Kapcsolások	110, 111, 135, 167, 239
Praktikus telepzsínórzat készítése	168
Testnélküli tekercs készítése	110

Hírek

21, 48, 72, 79, 96, 144, 166, 191, 214

Fejtörők

24, 48a, 72a, 96a, 120a, 144a, 168a, 192a, 216a, 240a

Szerkesztői üzenetek

48, 72, 96, 120, 144, 168, 192, 216, 240

Gondolatok

Ady-maximák	52
Arany János	229
Bleriot	36
Börne	201
Jókai Mór	201
Milton	8
Szekfű Gyula	182
Széchenyi István	186

A MI LAPUNK

Jubileum után

A Mi Lapunk házi ünnepe — úgy hiszem — ünnepe volt mindenkinek, aki ismeri és szereti a csehszlovák köztársaságban élő magyar ifjúságot. A Mi Lapunk helyesen cselekedett, amikor munkájának tíz esztendő évfordulóján egy-két közleményben visszatekintett küzdelmes pályafutására. Szinte túlságosan szerény volt ez a visszapillantás, legalább is én szerettem volna, hogy A Mi Lapunk tíz évfolyamának története helyet — jobban mondva krónikást — kapjon a századik szám hasábjain. Tanulságos történet lett volna, — talán megírom egyszer, okulásul az utánunk következőknek. Egyszer, — ha majd lesz időm csöndes szemlélődésre.

Most sürgetőbb feladataink vannak. A jubileumi ünnepszeg után a XI. évfolyam munkás esztendeje következik... No, ne ijedjete meg, nem akarok itt „programot adni“! Nem szeretem a „program“-okat. Tintaleves-ízük van. Legjobb esetben: papírgaluska-ízük... Program helyett azt mondom el, hogy mit tett már A Mi Lapunk mostanáig a XI. évfolyamért.

Először is: nem ijedt meg a vádaskodók lármájától.

Másodszor: vigyázzot arra, hogy a vita hevében fiatalos ereje el ne ragadja, józan megfontoltsága el ne hagyja.

Harmadszor pedig: munkatársakat toborzott, kéziratokat gyűjtött.

Higyjétek el, ez a legfontosabb. A jó munkatárs, a nekünk való kézirat! Nagyon meg kell ám válogatni mind a kettőt. Tudok én jó munkatársat, akitől nekünkvaló kéziratot szerezni nagyon nehéz, viszont ismerek jó kéziratokat, melyeknek írói mégsem volnának nekünkvaló munkatársak.

Hát A Mi Lapunk embere nem volt rest, nyakába szedte a lábát és elloholt Budapesten a Szentkirályi-utcába. Ott lakik a magyar ifjúság egyik legjobb ismerőse és leghívebb barátja, aki éppen most meséli el nektek A Mi Lapunk hasábjain, hogy hogyan lett ő cserkész. Illendően köszöntöttük és előadtuk, hogy mi járatban vagyunk, kire és mire volna szükségünk. Nem kellett sokat szónokolni. *Karácsony Sándor* kevés szóból is megértett bennünket és megígérte, hogy beáll közibénk munkatársnak. Ha járatos volnék a cserkész-kiállítások lexikonában, ezt az öröndetes bejelentést harsány zengetekkel ünnepeltem volna... Sajnos, még mindig nem vagyok cserkész és nem telttől tőlem egyéb, mint hogy meleg szeretettel megszorítottam *Karácsony Sándor* kezét. Gyertek, fogjunk kezét vele valamennyien és ne engedjük el többé soha!

Azután fogja-kapta magát A Mi Lapunk embere és Budára csörtetett, a Zsigmond-utcába. Nem tudta a házszámot, de behúnyt szemmel is odatalált volna *Móra Pista* bácsihoz.

— Pista bácsi, fiatalodik A Mi Lapunk: már csak tíz esztendő. Szeretni fogja-e még ezután is? Velünk marad-e jövő esztendőre?

Nem mondom el, hogy mit felelt *Móra István*, elég annyi, hogy egy egész köteg kézirattal botorkált le A Mi Lapunk embere a Zsigmond-utcai ház ötödik emeletéről.

Fiatalok vagyunk, illik hát fürgéknek lennünk. Nosza, nekiiramodtunk és meg sem állottunk Budatétényig. Hegyen-völgyön át végre elérkeztünk *ego* villájába. És miközben a Duna mentén messzire húzódo panorámát csodáltuk, egy jóságos, finom asszonyi

lélek mosolygott felénk. A Mi Lapunk fiatal szíve és ego-nak, ennek a csendes és puritán szavú asszonyirónak anyai szíve összedobbant.

*Temesi Győző*höz elszaladni már nem volt érkezésünk, mert ő megelőzte A Mi Lapunk emberét.

— Mi ujság Losoncon? — ezzel köszöntött ránk valamelyik nap a magyar ifjúsági irodalom all-round művelője.

— Mi ujság a Nagy Sándor-utcában? — adtam vissza a kérdést.

Szó szót követelt és hamarosan megegyeztünk. Megállapodásunk két sarkalatos pontja: a) Temesi Győző szeretettel viseltetik a csehszlovákiai magyar ifjúság iránt; b) A Mi Lapunk népe szereti Temesi Győzőt. Ugy-e, igazságos kívánatos és szerződést kötöttünk?

Világjáró útján bekopogtatott A Mi Lapunk emberénél *Világjáró* is, A Mi Lapunk régi barátja. Mentetegetőzésen kezdi. Hogy neki mennyi gondja-baja van. Vigasztalom, hogy ne búsuljon, nekem is. Azt mondja, nem jutott egész éven át íráshoz, de majd jövőre talán —. Szaván fogom: nem talán, hanem biztosan. És ebben maradtunk.

... Budán, a vár csendes utcáskáin baktatunk multkoriban hegynek föl *Pérelly Imre* rajzolóművésszel ... Jaj, ezt nem mondom tovább, ezt meglepetésnek tartogatja A Mi Lapunk! Igaz is! Minek tálaljak ki egyszerre mindent? Ha tovább folytatnám, majd még „program“ kerekednék belőle. Azt pedig világért sem akarom.

Nem program kell ide, hanem munka!

Hát ha munka kell, akkor kezdjük, ... akarom mondani: folytassuk egészséggel.

XI. évfolyam, vigyázz! *Start!!*

FENYVES PÁL

Hogy lettem én cserkész?

Irta: KARÁCSONY SÁNDOR

Ezerkilencszázhuszban nem hemzsegték még úgy a cserkészek úton-útfélen, mint mai napság. Alig egynéhány hónapja, hogy újra talpra állott a mozgalom. Néhány fiatal legény szorgoskodása, egy pár finom előérzetű gyerek türelmetlen vágya volt az egész mindenség.

Én se tudtam róluk egyebet, mint hogy az Ifjúsági Egyesület földszinti helyiségében esténként fiuk hancuroznak, másképpen öltözködnek, mint a többi és „hencegnek, mint két csó tengeri egy zsákban“. A parancsnokuk, valami műegyetemi hallgató, ha kérdezősködtem tőle, hogy mi is hát ez az egész, mindig azzal nyugtatott meg, hogy jaj, az bonyolult dolog, majd egyszer, ha mind a ketten jobban ráérünk, sok mindent fog mesélni róla. Előre is mondhatja azonban, hogy vagy cserkész az ember és akkor nincs szüksége magyarázatokra, vagy nem az és hát akkor — magam is beláthatom — úgyis hiába minden szóbeszéd.

Nem sokat firtattam hát a dolgot. Először is az a majd egyszer csökönyösen késett. De meg határozottan magyarázatra lett volna szükségem, tehát nem vagyok cserkészlélek. Nem vagyok, tehát nem vagyok, ki tehet róla? Különben is inkább ki nem állhattam ezt a hivalkodó, szemetszűrő, minden lében kanál stréber bandát, mint szerettem. Belenyugodtam, hogy negyedik koromban növénytanból megtanultam

ilyen neveket, mint *Peltigera canina*, *Lecanora esculenta*, *Usnea barbara*. ezekről azt nem tudom, milyenek elevenen. Most viszont cserébe naponként ugrálnak szemem előtt egy fogalomnak az eleven képviselői, de a fogalom fogalmi jegyeit nem tudom összegyűjteni léptük nyomán. Ilyen az élet, no.

Nagyon megörültem tehát, mikor Megyer-csy bácsi virágvasárnap táján levitt magával Debrecenbe. Én ismerős voltam ott, ő idegen. Itt is, ott is be kellett mutatnom.

Végre rákerült a sor a cserkészetre is.

— Elmegy a kollégiumba, kedves profosz és elkéri a tornatermet, meg a diákokat, az utolsó két órától holnap délelőtt. A cserkészetenk csinálunk egy kis propagandát.

Kárörvendve gondoltam a műegyetemistára. Hehehe, mégis csak megtudom Megyer-csy bácsitól, hogy mi a cserkészlet. Hehehe ... Nótamente, lefelé jövet elmeséltette vele az út unalma, hogy társelnöke az országos mozgalomnak, a kollégium igazgatójának viszont egy órás előadást izentetett velem, én tehát előre élveztem, hogy szakszerűen és kimerítően fogok értesülni minderről.

Másnap aztán megjelentünk a kollégiumban egy egy hatalmas cserkészliliommal a mellünkön mindketten. En ugyan kapálóztam egy kissé a dekorálás ellen, holmi olyat mormolva, *domine*

non sum dignus. de levett a lábamról Megyeresy bácsi furcsa logikájú érvelése, hogy a formáság nem fontos olyankor, mikor arról van szó, hogy külső megjelenésünkkel formailag is propagáljuk az eszmét. Ide azzal a liliummal! Ha nincs más mód rá, hogy megtudhassam, micsoda, hadd propagálom előbb külső megjelenésemmel. Legalább van sejtésem róla ezentul, mi lehet az a *filius ante patrem*.

A kollégium már várt bennünket jegybe-gyűrűbe. Legalább hétszáz diák, ha jól becsültem és volt ott talán az igazgatón kívül öt tanár is. Fölvezettek bennünket egy akkora emelvényre, hogy ha nekem kellett volna szónokolni róla, leszédültem volna az izgalomtól.

Az igazgató úr a fizikaszakos tanárok precizitásával és szárazságával üdvözölt bennünket. Jóízű mosolygók, hogy bennem is a cserkészmozgalom egyik vezéregyéniségét véli megismerhetni. Ahá, a lilium, simogatom meg titkos szeretettel a fényes kis jószágot és már-már sajnálom is, hogy semmi közöm hozzá. No de ne érzelegjünk, mert már Megyeresy bácsi tette be a garast.

— Ti persze most azt gondoljátok — mosolygott Megyeresy bácsi huncutul, — amit Mátyás király gondolt valaha: hogy a cinkotai pappal beszél, mikor pedig csak a cinkotai kántor volt az, aki három kérdésére olyan ügyes feleletet adott.

Derűltég. Hétszáz diák mindig talál okot a nevetésre, ha az előadó arca mosolygós. Én is nevettem, bár meg kell vallanom, nem értettem az analógiát.

— Ti is csaiódtok, ha azt hiszitek, hogy én most a cserkészetről fogok mesélni nektek — folytatta Megyeresy bácsi még mindig mosolygósan, de a diákok nem nevettek ezuttal, hanem családott ábrázatot vágtak.

Én is azt vágtam. Tessék! Pedig haóta várom ezt a percet!

— Csalódtok keltős még hozzá — haszontalankodott az öreg s egy kis hatásos szünetet rendezett, hogy az érdeklődés annál nagyobb legyen.

Konsternáció és feszült figyelem egyidejűleg. Részemről is. De aztán megnyugodtam. Elvégre mit veszíthetek? Legfeljebb megtudom, mire jó az az Ifjúsági Egyesület. Az se volna utolsó dolog félévi tagság után.

— Csalódtok, mikor azt hiszitek, hogy most tartok előadást. Nem. A második féldőben fogok előadást tartani. És csalódtok, mikor azt gondoljátok, hogy a cserkészetről beszélek. Nem. Az Ifjúsági Egyesületről fogok beszélni.

Éljen. Veszelt fejszének a nyele, gondoltam. De mi lesz az első féldővel? Elintézte Megyeresy bácsi azt is.

— Azt mondhatjátok erre — szavalt a sok ünnepegyességgel, — hogy de mikor ti a cserkészetre vagytok kíváncsiak, ugyebár?

— Igenis — mondták rá csipogva az alsó osztályosok.

— No hát arról meg majd a kedves jó tanár úr fog beszélni nektek az első féldőben. Ezennel átadom a szót neki. Hallgassátok figyelemmel!

És rám mutatott Megyeresy bácsi, hogy én vagyok az a kedves jó tanár úr.

Említettem az elején, úgy-e, hogy magas dobogóra ültettek bennünket? Most hirtelen az a biztos tudat fogott el, hogy ez a magas dobogó egészen valószínűleg üres belül. Hogy én oda olyan szépen beférnék székestül, mindenestül, meg se kellene a fejemet szegni. És hogy ez volna az egyetlen olyan megoldás, melyet relative még elfogadhatónak tartanék.

Borzalmasan világos volt tudniillik reménytelen helyzetem mindjárt az első pillanatban önmagam előtt is. Ez a boldogtalan Megyeresy bácsi abban a hiszemben küldöz engem már félészteje lefelé a Csapat Otthonba (hej, nem hiába undorodtam ettől a ronda odutól), hogy én már azóta megszeroztem ott a kellő szakértelemet. Ő persze azt hiszi, szerencsétlen flótás, hogy a cserkészeti csábtáncának földi halandó nem állhat ellent huzamosabb ideig. És ő tegnap, mikor azt mondta, hogy csinálunk egy kis propagandát ennek a mozgalomnak, komolyan vette a többes szám első személyt, amelyet én fejedelmi plurálisnak értelmeztem és nem tiltakoztam ellene, Ő, én nyomorult ember, kicsoda menthet meg engemet a kárhóztól?

— Halljuk, halljuk! — püsszegték a nagyobb diákok, mert a kisebbek még mindig azon mulattak, hogy milyen jól érti Megyeresy bácsi a *captatio benevolentiae*-t.

— Ordíts kapu, kiáltás város, rajta csak rajta és menél tovább — gondoltam én két-ségbeesetten, mert én tudtam, amiről ez a tömeg nem is álmodott, hogy itt a helyzet pontosan csak addig a szempillantásig tarthat, amíg — látszatra — tarthatatlan.

Ó, éreztem én nagyon jól, hogy itt török-szakad, beszélnem kell. Hétszáz diák lelkendezik előttem, azonkívül még azt is leolvashatni az arcukról, hogy a mondanivalóm sikere mellett drukkol. Ritka dolog diáknépnél. Mellétem ült Megyeresy bácsi, Krisztusszelíd, örökfiatal arcán akkora adag bizalom, elég ránézniem, máris elhiszem, hogy igazán cserkész vagyok. Háttam mögött a volt tanárain, szemmeláthatólag azzal a gondolattal a lelkünkben: no lássuk, mire vitte a gyerek? Másik kezem felől az igazgató ur, nyolcadikos gimnázista éveim titkos ambícióinak munkaterülete és végcélja, hogy valaha igazi névets simítsa szét komoly, intelligens arcának ráncait. Niacs menekvés! Lasciate ogni speranza!

— Halljuk, halljuk! — mondták a nagyobbak és most már aztán igazán, végérvényesen olyan csönd lett, amilyen majd csak a sírban lesz, odalent, ahol már a nóta szerint sem fáj semmi.

— Hej, ha én még egyszer hazakerülnék Budapestre, kinyújtzkodhatnám otthon a divánon legénylakásomon és nem volna más gondom, minthogy vajjon mikor veszi észre és porolja le háziasszonyom, a jó öreg Szeifnéni, azt a pókhálót, amelyre most már egy negyedórája bámulok gondolat nélkül, gépiesen — villant át kinlódó agyamon ismét egy új ötlet. De nem hozott enyhülést, éreztem, hogy terméketlen. Nem megoldás, mert hiszen azért mégis csak kucorgon tovább a kakasülön.

— Halljuk, halljuk! — bömbölte az egész terem, kicsike és nagyok egyaránt. Istenem, Istenem!

Mi lenne, horkant fel bennem az örök és kulturálhatatlan sárréti fatyu, ha ordítanék egy irtózatost, összekoccintanám igazgató úr fejét Megyercsy bácsiéval, meglóbnám a széket a fejem fölött, közé vágnám a Nemes Tanuló Ifjúságnak, csörtelve kirobognék az ajtón, felpofoznám Szőke bácsit, a kapust és ördögi vigorgással arcomon üdvözléném Piacutcaszerte, hogy tűz van, tűz van, tűz van gelembenem!!

— Halljuk, — Halljuk, — mondták hátam mögött immár egykori tanárain is.

— Édes jó Istenem, mindnyájunknak Édesatyja, nekem is, buggyant ki belőlem a megkínzott lelkek igaz töredelme. Te tudod, hogy én ezt nem akartam és nem igénylem. Megadom magam. Tiéd vagyok. De sejtellem sincs róla, mit beszéljek. Segíts. Tégy csodát. Ha valahova a dolgok rendje követeli a csoda realitását, hát ide követeli. Úgy állok itt, mint a kánai örömapa hat csecses korszója közül a legkevesebbé borszagú. A násznépnek meg nagy az ihatnékja.

Ebben a pillanatban eszembejutottak Mühlbeck Károly fejlécei az Új Időkben, még a háború előttről. Fogorvosnál lapozgattam várakozás közben, valamikor igen-igen régen.

Hogy nem igaz, hogy én a cserkészethez abszolúte semmit sem értek. Mert — még a cserkészmozgalom legeslegkezdetén — jelent volt meg a csúfolódó sorozatban három kis kép. Egyiken az egész család forgolódott a cserkész elindulása előtt, hogy felöltöztesse. A másikon eltévedt szegényfeje és úgy igazítja útba a rendőr. A harmadikon verébészket szed, vagy a virágfejeket csapkodja a botjával, valami ilyes, már nem emlékszem egész pontosan.

'Sz akkor szüret, ujjongottam, akkor a cserkész maga pucolja a cipőjét (esetleg a másét is kipucolja szívességből), ismeri a dörgést mindenféle terepen és testvére minden Isten tereménye, védőn borul rá, mikor a zöld fűbe hanyattfekszik, a mennyboltozat mélységesen két üvegburájá.

— Halljuk, halljuk, — sürgetett igazgató úr, igazán mint felebezhetetlen legutolsó fórum.

És én elkezdtem mesélni olyan derülten, mintha a világ minden hajléktalan jókedve az én lelkemet nézte volna Népszállónak s most

onnan ereszlene rajt. Nagy-nagy nevetés ezüstcsengői harangjátékokat tartottak a tornateremben.

Eleinte megmaradtam a Mühlbeck-képek vonta keret közt. De aztán megszállott Hány János pajkos szelleme és kirándultam ismeretlen területre is. Lassankint testet öltött bennem az az ideál, akit eddig is ki akartam szolgálni.

Gyermek Ófelsége! Akiról nem koptatta még le a köztünk való tartózkodás a mennyországból hozott Istenfiúság titkos jegyét. Akit az ázsiai öreg elődök is úgy tiszteltek, hogy Táltos Fiú.

Tisztesség néki.

Közben félszemem mindig ott nyugodott, akárom mondani ott nyugtalankodott Megyercsy bácsin. Mert tudtam is én, hogy hivatalosan elismerik-e cserkésznek azt az új fiútípust, amely ott élt a lelkemben s bizonyára ott rejlőzött a nagy magyar fiútábor mélyén már akkor-várva, hogy meg szabadjon születnie, de a valóságban még nem volt sehol. Félttem, hogy egyszer csak kirúgja maga alól a széket Megyercsy bácsi, nagyot csap az asztalra ököllel és kijelenti haragosan:

— Nem, ezt már igazán nem hallgathatom el szó nélkül. Ne higgyélek el, amit mond, csalo, svindler, sejtelve sincs a cserkészmozgalomról.

Elmaradt ez a jelenet. A harmincadik percpen befejeztem a mondanivalómat. Remegve vártam, mit szól hozzá Megyercsy bácsi. Hát halljatok csudát. Melegen megrázta a kezemet, vállamra csapott ősi szokása szerint és furcsa rezgés érzett a hangjában:

— Köszönöm, profosz, igazán köszönöm. Bizonyos kérdések az én számomra is ma tisztázódtak véglegesen.

Igy lettem én cserkész.

Szeretem az éjfél

Irta: ifj. Szkladányi Károly

Szeretem az éjfél . . .

*Szeretem halkszavú édes meséjét
Szeretem a csillagos nagy-nagy eget,
Szeretem a rózsás hajnal reményét,
Mely új és lázas kinokkal kecsegtet,*

*Szeretem én hallgatni az ósdi vár
Omló tornyában az óra verését,
Szeretem, ha felpattan a rejtekezár,
Hogy eljátsza az éjfél bús zenéjét.*

*Szeretem az éjfél nagy titkaival,
Mert pajzánul belevethetem magam
S játszhatom lelkem húrjaival
És mégis fáj nekem ez valahogyan.*

De azért szeretem az éjfél . . .

A párbaj

Irta: Bodor Aladár

Én ötödikes gimnázista voltam. Jenő szintén. Halálos ellenségek lettünk.

A viszálykodás a gall-háborúval kezdődött. Szigorú szerződésünk volt, hogy egy nap én szedem ki Cézár gall háborújából a szavakat, másnap meg Jenő. Aztán egy hét múlva küldte, hogy Pethővel is van Jenőnek egy ugyanilyen szerződése, egy nap én szedtem, másnap Pethő, maga Jenő meg sohase szedett szavakat.

A viszály második oka volt, hogy tornaórán Jenő leverte nekem az ugrózsineget, mikor én a száznegyvenötöt átugrottam. Az igaz, hogy aztán én is levertem neki.

Voltak más súlyos okok is, de a kehely csordultig akkor telt meg, mikor megkérte feleségül Mariskát, holott jól tudta, hogy Mariskát én akarom feleségül venni.

Ő ugyan tagadta ezt a megkérést, de Anikó, a Mariska nyolcéves huga, véletlenül az egész jelenetet kihallgatta s később elárulta nekem. Ugy folyt le az egész, hogy Jenő huszonöt málnacukrot ajánlott fel Mariskának s megkérte, mihelyt tenge-rész lesz, legyen a felesége. Csakhogy véletlenül Mariska édesapja is hallotta a leánykérést a dolgozószobából, kilépett s csak annyit mondott:

— Mielőtt tengerre szállnál fiam, előbb töröld meg az orrodát.

Erre Jenő zavarba jött és kiszaladt; a huszonöt málnacukrot ezekután természetesen nem adta át.

Jenő akkor egyenesen hozzánk szaladt, nagyon titokzatos és kétségbeesett volt, félrehívott a nappaliba és kijelentette, hogy öngyilkos akar lenni, mert halálosan megsértették és nevetségessé tették, ráadásul nők előtt. Magát a jelenetet azonban elhallgatta.

Azt ajánlottam, hogy ne legyen öngyilkos, inkább hívja ki egy szál kardra sértőjét, mindjárt érettségi után.

— Helyes — mondotta — de nincs kardom.

— Akkor hívd ki egy szál pisztolyra. ;

— De pisztolyom sincs. Nincs esetleg tene-
ked, hogy kölcsönadd?

— Csak egy kis Uchácius ágyum van, igazán lehet lőni vele, de párbajra nem alkalmas.

— Akkor egy éjszaka kiveszem a Jani bácsi
laktanyai íróasztalából a szolgálati pisztolyt és

vagy párbajozok vele, vagy öngyilkos leszek.

Én akkor megnyugtattam, hogy itt én nálam bátran megpróbálhatja a dolgot, mert én ugyanis ki-
csavarom a kezéből a pisztolyt, ámbár hogy ő ellenségem, mert a latin szavakat nem szedte, sőt az ugrómércét is leverte, de ellenségeinkhez is nagylelkűnek kell lenni.

E szavaimra nagyon elérzékenyedtem, Jenő szintén. Együtt uzsonnáztunk és uzsonna után Jenő nagyszerű vérszerződési tervvel állott elő, amely mindenképp méltó ilyen kipróbált barátokhoz, mint mi vagyunk.

Elmondta, hogy őt Mariska apja megsértette, amiért észrevette, hogy házassági tervei vannak Mariskával, megsértette fiatal korára való halálos célzással. Ez a sértés rám is vonatkozik, mert én is ugyanolyan szándékkal vagyok Mariska irányában és én még kilenc nappal fiatalabb is vagyok. Kössünk tehát véd- és dacszövetséget, hogy egyikünk se veszi feleségül Mariskát egy éven belül, sőt nem is beszél vele, sőt verset se küld neki. Ha meg itt az idő, először elégtételt veszünk sérelmünkért, aztán halálos bajvívással megvívunk egymással érette, de addig szent a barátság.

Erre letettük az ünnepélyes fogadalmat s késő vacsoraidőre edzett szívű férfiakként váltunk el.

Három nap múlva hugomnál járt a csacska Anikó, a Mariska hugocskája és elmondta az egész esetet, ami Jenővel és apjukkal történt. Én fájó szívvel hallgattam és szívembe fojtottam titkomat, hogy a sérelmet Jenővel megosztottam.

Másnap azonban a csacska kis leány, Anikó, újra a hugomnál járt, nekem pedig átadott egy verset, amit szobaleányuk a Mariska ablakában talált, nyilván az utcáról dobta be valaki. A vers így szólt:

Bár megtiltá zordon atyád,
Mégis bátran gondolok rád,
Felnézek a méla holdra,
Cüttörtökön ablakodba
Öt órakor tulsó járdán
Bánatosan tekints ki rám.

A „zordon atyád“ és „méla hold“ tagadhatatlanul nagyon szépek, de én mégis rettentően felháborodtam, mert rögtön megismertem, hogy a vers a Jenő írása.

Jenő megszegte a baráti vérszerződést! Mit érdemel egy ilyen egyn?

Lángoló haraggal fogtam a verskéziratot és a következő levelet írtam a hátára:

Tisztelt Kádár Jenő Ur!

Ön vérszerződészegő! Ezért én önt kihívom párbajra életre halálra! Csütörtökön öt órakor én is ott leszek! Bokszer nem érvényes, rugás sem, csakis kézzel, de derékon alul is, utolsó vérig!

És igenis, törülje meg az orrát!

Sándor László,

V. oszt. tan.

Tudtam, hogy levelem szíven találja az álnok hitszegőt.

Szerdán nem volt előadás az iskolában, nem találkozhattunk. E helyett Gyulától, a hetedikes unokabátyámtól birkózási fogásokat tanultam, még dzsiu-dzsiu fogásokat is. Délután végrendeletet csináltam. Erre különben Anikó és a hügom utján Kádár Jenő urat is felszólítottam.

Csütörtökön alig tudtam ebédelni. A mai nap eletről és halálról van hivatva dönten, egyikünk ma ott marad a csatatéren!

Már félőtkor ott bolyongtam a Vásár-utcában, bátran és könnyedén, bár dobogó szívvel. Nemsokára feltűnt a tulsó járdán Kádár Jenő úr is, virággal a gomblyukában, gondtalanul zsebrevágott kezekkel. Gúnyos tekintetet vettem rá, mert észrevettem, hogy a ruhája alatt itt ott ki van tömve. Hah, hogy fog ez nemsokára füstölni! Egyebként pár veszélyesebb ponton én is némileg több ruhadarabot alkalmaztam, de csak a legszükségesebb helyeken.

A Vásár-utcában kívülünk nem járt senki. Még csak háromnegyed öt volt. No jó, a párbaj kezdete öt órára szólt, addig hadd reszkessen az álnoklelkű áruló!

Föl s alá sétálgattunk, át-átcsereigetve a járdát, miközben részint marcona zordsággal, részint kicsinylő gúnyal méregették egymást tekinteteink.

Egyszerre csak tekintetem véletlenül Mariskáké ablakába esett s attól rémülten elkezdtem megzavarodni. Az ablakban ugyanis, bár be volt téve, a függöny mögött meghúzódva ott láttam Mariskát, de az ablakban köröskörül, mint a piros almák a szekrény tetején, még vagy hat-nyolc leányfej kandikált! És a szomszéd ablakban, az ebédlőjükből, szintén vagy kilenc.

Itt valami árulás történt! — állapítottam meg zsihbadozva. Ezek tudnak a párbajról! Persze, talán én magam is vigyázatlanságot követtem el, hiszen hügommal és Anikóval üzentem Jenőnek,

hogy készüljön a halálra csütörtök délutánra. Persze, lám, a hügom is ott szorongott az egyik ablakban, mint egy páholyban.

Mit kell most tenni?

Átintettem a szememmel Jenőnek, hogy jöjjön át. Nem értett, odajött mellém vagy három lépésnyire. Akkor elkeseredett arc kifejezéssel, de csak szemmel, átintettem neki a szemközi ablakokra.

— Ezek itt mireánk lesnek!

Jenő is megdöbbsent.

— Ezeknek cirkusz kéne.

— Csöcselék . . . — dörögte Jenő fojtottan.

Durva kifejezés volt, de ilyen lelkiállapotban némileg érthető.

— Tegyük magunkat, mintha nem is vettük volna észre őket — sugtam jéghideg arccal.

— Helyes. Még azt találnák rólunk hinni, hogy ő érettük akarunk küszködni.

— Ilyen kis csitri semmikért! . . .

— Érdemes is ilyenekért férfivért ontani! . . .

— Ilyen jelentéktelen, ilyen . . . nem találtam kellő lekicsinylő szavakat.

— Tetessük magunkat, mintha nem is lett volna köztünk semmi lovagias ügy ebben a kérdésben, nyujtsunk kezét egymásnak.

— Mintha a legjobb barátok volnánk, zavaratlanul . . .

Ragyogó arccal nyujtottunk egymásnak kezét és férfiasan megráztuk egymást:

„És Bendegúz és Detre száz

Kezét kézben ropogva ráz“

— idéztük könnyedén és férfiasan mosolyogva fölényel.

— Milyen szerencse, hogy nem vagyunk nők hanem férfiak!

Ezen mind a ketten megörvendeztünk.

Egymás hátát átkarolva, fölényes lélekkel sé táltunk el az elmaradt párbaj színhelyéről.

Az ablakból egy pillanatra, úgy láttuk, mintha valaki valami zsebkendőfélét lebegtetett volna utánunk.

Vajjon mit akarhatott ez jelenteni? A megkötött béke fehérendője volt-e ez a zsebkendő, vagy arra akart célozni, hogy fujjuk ki az orrunkat?

A férfit ne dicsérje ének,

A férfit dicsérje a tett:

Mert annak hódol csak az élet,

Aki urának született,

MILTON

Diákkirándulás

— Negyven évvel ezelőtt —

Meleg májusi délután volt. Szerda. A mosolygó nap kicsalt a kopott bútorzatú hónapos szobából. A pozsonyi Apácapályán lakó lycisták közül csakhamar összeverődünk vagy helen.

— Gyerünk a Zergehegyre! — indítványozta Jakab, egy magas, szikár bácskai sváb fiú.

— Gyerünk! Az igen szép hely! — vágott közbe a komáromi Ferkó. — A multkor is ott jártam. A Széchenyi kilátóról még a bécsi Szent-István-templom tornyát is meglátni. Gyerünk, fiúk, gyerünk!

Az indítványt tett követte. Csakhamar mögöttünk maradt a Stefánia-út, a vasúti alagút s a Mély úton át lihegve elérkeztünk a Szalma-kunyhóhoz. Ez olyan nyári kocsmaféle volt. A szabadban álló asztalok tarka abroszait csak kívülről mustrálgattuk, noha egy korty söröcske is jól esett volna a hatalmas nekiiramodás után. De Ferkó nem hagyott békét. Tovább kellett mennünk.

Hatalmas fagyökerekkel mintázott gyalog-ösvényen kaptattunk tovább vén bükkök és tölgyek árnyékában. Csakhamar elértük a Széchenyi-kilátót s rozoga létrákon másztunk fel a magasba. Remek kilátás tárult elibénk. A változatos panorámában azonban hiába kerestük a bécsi Szent István dóm tornyát. A távoli ködfátyol elnyelte azt.

A fatornyot nemsokára ott hagytuk és Ferkó egy magányosan álló sírhoz vezetett. A vasrács mögött emelkedő gránitoszlop hirdette, hogy a sír lakója 1866-ban ott esett el hősi halállal. A sok hervadt és élő virágcsokor pedig arról mesélt, hogy a hős emléke él!

Aztán tovább eredtünk. Sok erdei virág vándorolt a növénygűjtőbe. Egyszer csak Jakab elkiáltja magát:

— Helyben vagyunk, fiúk! — Egy hegyi major előtt álltunk meg. Alacsony kerítése megmutatta a kuglizót, a kis faszinkét és a közeli lakóházat.

— Gyerünk be. Itt olcsón uzsonnázhatunk s kedvünk szerint kuglizhatunk is — szólt folytatólag Jakab. — Itt ugyan a pedellus, vagy pláne valamelyik tanár nem csíp el!

Az indítványt örömmel fogadta el mindenki. Egy kraxelhuber, amint magunk között hívtuk a pozsonyi német őstermelő polgárokat, előbukkant a házból, s mikor megtudta, hogy „mit parancsolnak az urak“, hozta a bábúkat és golyókat s egy-kettőre megindult a kétkrajcáros „krikszparti“. Egészen belehevültünk a játékba. A kabátok lekiváncoztak a hátunkról. Az ingujjak felgyűrődtek. És a dobban kopogott a golyó.

A messze vidékekről Pozsonyba pottyant diákokból összeverődött diáktársaság dalolt, fűtült. A vendéglős hozott söröcskét, jó barna

kenyeret, sajtot. Olyan boldogok voltunk, mint a tejbe esett légy. Erdő, szabadság vett körül. Iskolára, tanárokra nem gondolt senki, azaz hogy dehogyan nem. Miről is beszélgetne a diák jókedvében másról, ha nem a tanáiról?

Nándor mutogatta is a vén Markusovszky-nak, a nagy hallgatónak a járását, amikor a gyűlölt bécsi szél miatt hazafelé fordult s nagyszerűen imitálta szellemi röppentyűit, csattanós élceit, csipős szatiráit. Erigyes néhai jó Albert József tanárunkat majmolta, amint elégséges álom után belemelegedett a művészetek bámulatos magyarázatába. (Ugyanis akkor vezették be az ötödikbe a görög-pótlót tantárgyként.) A sánta Hephaistos, — amint magunk között hívtuk az igazságos, jó Hirschmann Nándor tanárunkat — szintén bemutatásra került. A legmulatságosabb azonban az „öreg Kakas“ ábrázolása volt. Ez volt ugyanis Zorkóczy Samu szerelve retteggett és rettegve szeretett igazgatónk diákos ragadványneve.

Bálint, a Némethy, tudta legjobban adni. Odatelepedett a nyári kocsmá egyik, katedrává előléptelett rozoga asztala mellé. Szemére tett egy pápaszemet. Elővette noteszét. Olvasta magában a névsort. Kereste felelésre az „áldozatot“. Síri csöndben követtük minden mozdulatát. Végre rábökött ceruzájával egy névre és recsegő, de megriaszító, kissé éneklő, de éles hangon kiáltja: „Scherreerrr, gyerre ki, felelj! Mi volt a lecke?“

Az imposztor Bálint mimikája olyan utánózatlanul hű volt, hogy — ha tréfa nem lett volna, — meg mertünk volna esküdni, hogy az öreg Kakas tart közöttünk exament az algebrából. Zajos nevetés, ugrálás, kiahálás volt a válasz Bálint szereplésére.

De alig ült el a nehezen csillapodó hahota, a kocsmá kis léckerítésénél állott egy alacsony, köpcös, pápaszemes, szakállas, őszes-barna férfiú. Jobb kezében fekete sétatálcája, baljában kalapja és balvállán felöltője. Mosolyogva nézett ránk. Majd jóságosan, tréfásan így szólalt meg:

— Ah! Az urrak itt vannak? Az urrak kugliznak? Hát ez jó. Ezt szeretem. És lejtett is már befelé felénk. Pedig amint észrevettük, szét akartunk rebbenni, mint a csirkék a kotló mellől, amikor kánya közeledik.

— Sohse szaladjanak el, urraim. Mit játszanak? Krikszpartit? No ez szép! Ha engemet is bevesznek becses társaságukba, kuglizom én is egy kicsit.

Az osztályban retteggett tanár egyszerre pajtásunkká vált. Ilyen kedélyesnek, sziporkázónak még sohasem láttuk. El is tűnt a félelem s a tekézés még vagy egy félóráig folyt. Közben

tanárunk is megivott egy pohár édes tejet. Aztán megnézte az óráját és így szólt:

— Talán már indulhatnánk is haza, fiaim. Esteledik. Hát fizessünk. Hadd lám, kinek van a legtöbb pénze?

Előkerült a vendéglős is és mi előkötörsztuk zsebeinkből a susztertallérokat (régii réz négykrajcáros) és a hatosocskákat (régii ezüst 10 krajcáros). Egyiknek sem volt több pénze egy forintnál.

— Várjunk csak, vendéglős úr, — szölt tanárunk, — írja csak egy papirlapra az urak egész fogyasztását. Lássuk, mennyit költöttek el.

Igy is történt. Aztán hozzáíratta a maga számláját is. Az egész költsékezés nem volt több harmadfél forintnál.

— No, Némethy Bálint, oszd el a számla összegét nyolc egyforma részre. Mennyi esik egy emberre?

Bálint számítgatta, de sehogyse ment, mindig maradt 2–3 krajcár felesleg. Közben kifizette tanárunk az egész cechet, mondván:

— Én vagyok az öregebb; ez egyszer hadd fizessek én.

Susztertallérjaink, hatosocskáink készséges örömmel vándoroltak vissza zsebünkbe, akár csak Xenophon katonái a katabázis idején a Fekete tenger felé. Aztán hazamentünk. Elöl az öreg Kakas, mi meg mellette, utána, akár a kotló után a csirkék. Az Apácapályán váltunk el. Tanárunk is ebben az utcában lakott. Kiki lakására sietett egy igen kellemesen eltöltött délután boldog emlékeivel.

* * *

Másnap kilenc órakor az ötödik osztályban algebra óra volt. Az öreg Kakas tanította az algebraát. Becsengetés után azonnal előbukkant a szomszédos fizikum ajtajából, az ajtón hagyva egy köteg kulcsot. Leült a katedrára. A hetes jelentette a hiányzókat. Aztán a tanárunk elővette húsos könyvhöz hasonló nagy, vastag noteszét. Mindegyik lapján csak egy diák neve volt. A rendes pápaszemén kívül még egy cvikert is csipetett az orrára, aztán élvezettel böngészte a felelés áldozatjának a nevét. A tegnapi kirándulók nevein akadtt meg ezúttal a szeme. Sorra felszölitott bennünket. Szigorúan vizsgálta a házi feladatainkat. Megvoltak mind. A felelés is ment. Csak Krafta János akadtt meg egy két ismeretlennel bíró egyenlet megfejtésén.

Krafta megakadt. A tanár csak nézte. Nem szólt semmit. Sírí csend az osztályban. Vagy öt percig. Krafta hepeg-hápeg. Nem tudja folytatni. — Egyszerre csak kidurran a nagy ágyú elfojtott lövege. Mint a menydörgés harsogott az osztályon végig:

— Áh, mulatni tudunk, tanulni nem! Négyes! Mehet!

És Krafta ment lesujtva a helyére. Az öreg Kakas becsukta a noteszét és belefogott a magyarázatba, mintha semmi sem történt volna. Az is igaz, hogy Krafta négyesének a nyoma is elveszett a bizonyítványból. Mindegyikünk az év végére egy fokozattal jobb jegyet kapott az algebraából, mint amilyen félévkor volt. Az is igaz, hogy nem is mertünk sohaszem készületlenül menni az órára.

Scherer Lajos

Kis hugomnak

Irta: Móra István

Levelem várod
Kis hógom, lelkem,
Nevednapjára
Küldöm e versem.
Érzem, szívedhez
Szolgál e pár szó:
Nem vagy már gyermek,
Babával játszó.

Nem vagy már gyermek,
Tudom, megnöttél
Öreg hajlékunk
Szent tüzhelyénél.
Ott forgolódol
Tán most is éppen
A tüzhely mellett
Dologra készen.

Úgy is kell, vérem,
Sürögj te fennen:
Hadd félben álmod,
Galambom, szentem.
Siess a Napnál
Korábban kelni,
Igyekezz este utolsó lenni.
Utolsó lenni.

Engedd pihenni
Édesanyánkat, —
Oh, ha te tudnád,
Hogy mennyit fáradt!
Búbáját, gondját
Hogy eltagadta,
Törékeny testét
Sosem fájlalta.

Nappali gondja
Köllött kenyérre.
Éjtszaka ingünk
Mosta fehérre.
S jaj, hogy vigyázott
Az életünkre!
Meg is fehérszett
Fekete fürtje.

Jó, hogy megnöttél
Kicsike hógom,
Máskép lesz ezután,
Tudom én, tudom;
Kis házunk gondját
Te veszed kézbe:
Az a jó Isten
Meg is áld érte!

Robinson bölcs megtérése

Írta: Szalatnai Rezső

Az évek sorbaültek elém, mint a gyerekek a padokba. Ma vasárnap van, este van és az emlékezés ideje. A nagy Larousse-szótár, Kant, Marx, Kropotkin vastag könyvei, Ady ősnapkeletmosolygású arca, kéziratok, naptár, levelek és virágok — az íróasztal világa elvonul s szól halkan felém: maradj magadban! Úgy vagyok és csak az emlékek vtrasztanak most mellettem. Én tehát Robinson vagyok s ott tartunk a mesében, hogy a vihar után, a széltört hajóból erre a kietlen, szomorú szigetre vetett ki a tenger humánus hulláma.

Amíg Robinson lettem: volt a kikötőváros, volt az otthon és a báránnyelűk javíthatatlan lustasággal legeltek szegény fejem fölött. Ez akkor volt, amikor egy korona volt a világ, én arab meséket olvastam a padlás lépcsőin, mivelhogy oda csak a macskák jártak, különben csend volt. Egész különös dolog történt akkor. Gimnáziumba kerültem. Az osztályfőnököm kijelentette, hiába jöttem ide, sem tábornok, sem püspök nem lesz belőlem. A tanárok a legnagyobb próféták s látnivaló, hogy Várraszói Istvánnak is igaza volt. De most arról van szó, hogy igen szép volt békében az életem és gondtalan. Egyszer karácsonyra dobót és trombitát kaptam, ezen doboltam és trombitáltam, ahogy tudtam, valószínűleg nagyon szépen.

Jött a háború és egyszerre minden megváltozott. Meghalt a fiatalabb hugom, beteg lett az édesanyám, nem volt mit enni, rossz tanuló lettem, sebesült katonák közé jártam a kórházba, nyugdíjas apámat elvitték a kenyér gondjai a szomszéd városba, még jó, hogy nem a frontra kellett kivonulnia. Megtanultam fát vágni, kapálni, órákon át álldogálni a városháza előtt, ahol a lisztjegyeket osztogatták. Közben Ovidius verseit kellett bemagolnom az aranykorszakról és kitűnő jegyet kaptam Afrika térképére, amelyet magam rajzoltam le egy füzetbe. Amikor az első pár fatalpú cipőt vette meg az apám s a kisvárosban bevezették már a petróleum-jegyeket is: meghalt az anyám. Úgy aludt el, mint egy hófehér galamb. Az apám leletta az égő lámpát az éjjeli szekrényre és arcát a nyitott bibliára hajlítta. Én néztem a halottat és kerestem a lelkét. Hová lett a lélek? Oda adtam volna összes bélyegeimet és valamenyi Nick Carteremet, ha ezt megtudtam volna. De senki se tudott erről többet, mint én.

Keresni kellett tehát, mindent keresni, ami a világon nagy és fontos volt nekem. Így kerültem barátságba a könyvekkel. Megmondhatom mindenkinek, hogy a könyvek jó pajtások voltak és sokkal igazabbak, mint az élet. Azonkívül roppant szerettem festeni. Lefestettem min-

dent, ami szemem ügyébe akadt. Egyszerre csak azon vettem észre magam, hogy más vagyok, mint az iskolatársaim. Nem jártam velük mulatni, a lányokat beképzeltnek és elkülönített embereknek tartottam, mint a katonákat vagy a szerzeteseket s nagyon-nagyon utáltam az udvarlást meg a korszót.

Otthon szomorú volt az élet, de eltűnt a véres világ szomorúságában. Egyszer egy gazdag paraszt hazahozatta az orosz frontról elesett fiát. A halott ember érckoporsóban feküdt s egy nyílason át üvegen keresztül, látni lehetett az arcát. Ott álltam a koporsó mellett és órákhozszám néztem a néma katona sápadt fejét. A mezőkön a szonyok szántottak és én kukoricakenyert ettem, ami olyan kemény volt, mint a kő.

Nem értem rá kamasznak lenni, élni a világot: a világ nem hagyott. A világ összetörte összes érveimet. Talán jó lett volna aludni ezeken a hónapokon keresztül. Meg se nézni az eget, el se menni a folyóba fürödni, meg se hallgatni a halottak egyszerű párbeszédeit. A tengeren bombavevő hajók cirkáltak és vámot szedtek a fölkelő nappal, én árva legény nem láthattam a végtelen távlatait. De jöttek a napok, amikor megbódultunk az iszkoló percek rettentés lázában. Kokárdát és puskát nyomtak a kezünkbe, mi lettünk a roggyanó rend utolsó oszlopai, míg össze nem dűlt az egész város. Akkor a történelem mérhetetlenségében átléptek fejkünk fölött a gyarmati katonák. S mialatt jönnök és kémények a szaladság részeg szavait küldték szél egymásnak a magasban, itt lenn a dörögölte földön véres magyar krizantémokat harapdáltak elfaradt apáink.

Hová forduljak ebben a zürzavarban? Nem én csináltam, sem a barátaim, mi csak nézzük a dolgokat és megjegyzéseket fűzünk hozzá. Az idő nem érett meg a mi kezeink alá. El kell menni a szigetre!

És én elmentem a szigetre, valamiképpen igaz barátaim és kortársaim is eképpen cselekedtek.

Gyönyörű hajóra szálltunk, az ember legszébb ideái szélé és áramlattá változtak s a robinsoni sors kötelei iróniájával megtették a romantikus tengeri utat, zátonyra szöktek s kidobták a magános szigetekre.

Szóval Robinson lettem, kétszeresen az, hisz mindig szerelmese voltam az egyedüliségnek. Van ebben valami azokból a böjtökből, amiket minden vallásalapítónak a kietlen pusztán kellett eltöltenie, hogy erővé nőjön benne az új napok hite. De a huszadik század nem tiszteli a hagyomány teljességét és én olykor-olykor hazaszöktek, mert elhatároztam, hogy máris

javítani fogom a világot. Meg akartam javítani az apámat, a húgomat s az Istent. Ők voltak közvellen közelemben.

Am az apám csökönyös volt és konzervatív, mint a piramisok. Csak a szíve értett meg, ha mondtam neki, hogy a szenvedések után eljön az igaz emberek országa. De ő nem mert hozzányúlni a dolgaihoz, hogy lerombolja bennük a fejlődés gátjait.

Visszamentem a szigetre s napokon át búsultam egy megkopasztott banánnal a kezemben. A húgomat egy skóciai tiszt feleségül vette, elment, nem látom őt többé már soha. Csak az Isten maradt meg soká harcaim frontján, mert az Isten minden, ami velünk születik és súlyos ívelésű portálét emel vágyaink fölé.

S így gyűjtöttem égi kincseket, mintahogy gyűjtöttek szerkesztél a kék oceanban bőjtőlő barátaim is. Es Péntekjeink jöttek és szerettek, mint a csibék az anyjukat.

Tavaszi és nyári, őszi és téli váltakoztak egymással a sziget fölött, én berendezkedtem és nagyon robinsoni voltam már, komolyan hittem, hogy a magánosság nagysága megöli a világ minden rosszát, a cudar embereket, a szépség sikkasztóit, az igazság ellopóit. Aludtam Dosztojevszkij regényhőseivel és énekeltem Romain Rolland európai pacifizmusát, hogy az összes kolibrik átrepültek a másik szigetre. Kínóztam magam Tolsztoj lelkiismeretében, szent akartam lenni összetett kezekkel a csöndes öbölben, mint egy eleven ikóna. Boncoltam a lelket Kanttal és a dölyfös Nietzschével és gyógyítottam az Istent buddhizmussal és pantheizmussal. Már ott tartottam, hogy lemondok minderről, állatbőrbe öltözöm s eledelem a fák gyümölcse lesz és jóságom megvállja a szigetet. Mielőtt ezt megtettem volna, még egyszer hazamentem, titokban, álnéven, hogy meg se ismerjenek, mert nálunk rosszak az emberek.

Hát mi történt azáltal otthon?

Az emberek agyát megszerzezte a bizonytalanság. Szomorú képet kaptam, szomorúbbat, mint a nagy háború volt. A szegénység úgy nyomta a házunkat, a falunkat, a kisvárost, hogy alig tudtak otthon lélegzeni az emberek. Aki tehette, autót vett és kiutazott a hegyekbe, mert ott még tiszta a levegő. De ezek összehasonlíthatatlanul kevesebben voltak, mint az autónélküliek. Az emberek zöme nyomorult volt és szegény volt és Karácsonykor a Megváltó helyett, akiről a templomokban énekeltek, munkát, kenyeret és ruhát várt, mert nem volt ebből semmije sem. A zöldsapkasok pedig nem engedték szóhoz a kéksapkasokat s ebből is baj volt. Kitalálták a zöld sapkát, a zöld beszédek s a zöld színeket. Csak kékben volt szabad kiabálni. Mikor megálltam drága szülővárosom piacán, odagyűltek elém az emberek s ezt kiáltották: Zöld vagy-e vagy kék? Egy ravasz ügyvéd mellém állott s fülembé súgta: Mondjad, hogy kék, mert

a zöldet alsónadrág formájában is hordhatod s ezzel eleget tettél hazafias kötelességednek! Egyet sóhajtottam, szemem a tengert kereste s — itt maradtam.

Elhaláloztam magam végérvényesen.

Itt maradok, nem megyek vissza.

A butaság ökölcsepása kijózanított hóboritos robinsoniságomból s kezdtem látni az embereket és a dolgokat. Eszrevettem magam. Beláttam, hogy amit a szigeten csináltam, nem volt több a gyerekek golyócska-játékánál. Hazamentem az apám házába s megszorítottam forró kezét. Felkerestem a barátaimat s megírtam az újságokba, hogy aki a város jövőjéért dolgozni akar s el akarja tüntetni a nyomort és a kék-zöld hóborítokat: álljon mellém. Két napon belül megérkeztek az Óceánról összes Robinson-barátaim, egy hét múlva pedig valamennyi Péntek. Voltunk vagy ötvenen. Nem sokan, de éppen elegenden ahhoz, hogy terveinket megvalósítsuk. Néhányan visszamaradtak, hivatkoztak a Betűre, amit nem szabad elárulni, néhányan pedig a partraszálláskor fölhúzták a zöld alsónadrágot s megkapták a muzeumi állást, ami havonta jó négyezer korona. Mi tengve-lógva dolgoztunk tovább. Nehéz volt a munka. Kisütöttek a zöldsapkas sörivők, hogy a volt robinsonok munkája odairányúl, hogy a kéksapkasoké legyenek a városi sörfőzdék. A hegyesorrúpósok világgá híresztelték, hogy bizalmas összeköttetésben állunk a Marslakókkal.

En sosem vettem figyelembe ezeket a pletykákat. Nincs idő az ilyesmire. Megtaláltam magamat, szimbólumból valóság lettem s föloldódtam a barátaim soraiban. Így, közösen, többet tudunk dolgozni, mint külön-külön. Robinsonságunk meghalt. Ady verseit fütyüljük s vágjuk a violás magyar sors kódét.

A napok kapui előtt állunk valamennyien. Itt vagyunk nagy nyugtalanságunkban, tiszta szegénységünkben, generációs igazságunkban. Most tíz éve annak, hogy ez megtörtént. Kicsi fiúkból emberek lettek, gyerekekből új Robinsonok és új sorok a barátok közösségében. Megtértünk bölcsen a földhöz és nem távolodunk el tőle mindhalálig.

Novemberi dal

*A faágról sárgult levél sorvadozva hulldogál . . .
Vándormadár, daloskedvű, elvándorolt, messze szállt.
Őszi eső szürkén szítál, szomorúan permetez.
A vidéknek haldoklása, fájós temetése ez!*

*A lelkemet megüli a bánat, nedves szürkeség.
Hová lett a tarka virág, az azuros enyhe ég?
Nincs biztató, derült égről lemosolygó fénysugár,
Fáj a szívem, fázik lelkem: mindenütt gond, ború vár.*

Pogányiné Juhász Ilona.

A NYÁRI TÁBOR ÉS A FALU

Dunántúl, 1929 őszén.

Az elmúlt nyáron bejártuk a Balaton zalai oldalát Tapolcától Keszthelyig; felkerestük a „haranghegyeket“, a csonkakúp-formájú kialudt bazaltvulkánokat. Ellátogattunk a magyar mult beszédes helyeire: Szigliget, Csobánc, Tátika, Rezi, Sümeg, drága Kisfaludy- emlékek a Darnay muzeumban; betekinttünk a Kís-Alföldre, elnéztünk a Zalavölgybe, Deák Ferenc szellemét kerestük. Göcsejből, az Őrségből kivert a hetes eső, nem tudtunk mosolyogni a sáros agyagországban, de visszafelé útbajelttük Hévizt, Keszthelyt, csak a Kisbalaton maradt ki megint.

Embert, népet akartunk látni. Ott voltunk az aratásnál, a cséplésnél. Láttuk a kenyér útját a termelőtől a fogyasztóig. Verejtékkel születik az, bárha napsugár is láncol felette. Látástól valakísig dolgoznak a földeken. Egyszerűen élnek, nem telik pazarlásra. Már látják az iskolázás előnyeit, emiatt örömmel küldik gyermekeiket az iskolába. A népház, olvasó és dalkör (az iskola mellett) összekapcsolta a falu népét és tanítóját. Kinyílnak lassan a bezárt ablakok. Ezt szó szerint kell venni. A régi házakban bezárták, sőt beszegeztek az ablakokat évekig, sokszor húsz-harminc évig nem volt nyitva az ablak, csak az ajtón keresztül szellőztettek. Pusztított is a tüdővész. A világháború megtanította az embereket az egészség értékére, már jobban szellőztetnek, ablakokat nyitnak, beengedik a friss levegőt.

A tüdővész elleni küzdelemden fogynak a földes szobák is. Cementeznek, padlóznak, ámde az is megesik, hogy a padlózott szobákba nem mennek be lakni, a kamrában húzódnak meg. Az új házak már magasabbak, kőalapra épülnek, ezért a talajvíz nem adja fel magát.

Rége a bort tekintették erőtadónak, már a szopós gyermekeket is megittatták. Ma már ez igen ritka helyen esik meg. A volt katonák megtanulták, hogy a szesz nem ad erőt, nem táplál. Sokat segítenek ebben a tekintetben az orvosok is. A fogorvost sűrűn látogatják, szolgagyerekek is hordanak plombált fogakat. A legtöbb orvosnak motorbiciklje, sőt autója is van. Hála Isten, a nép belátta az egészség hasznát. Ezért nem mumus már az orvos, mint a háború előtt. Nem idegenkednek a kórháztól, súlyosabb baj esetén odavitetik magukat mind, mert a gondos kórházi ápolás sokkal biztosabb, jobb, mint a leggondosabb házi kezelés. A pókhálóknak mint sebdezinficiálónak a fiatalok már hírét sem ismerik. A fogkefe, a szappan maga után hozta a jódot, a wetol-olat, azzal kenik be a sebeket.

Rége az állatjaiknak hívtak orvost, de önmaguknak nem. Ma már legfeljebb a szegénység, a pénztelenség tartja őket vissza az orvos hívásától. A nincstelenség kényszeríti őket, hogy a régi házi szóttesek helyett gyári fércmunkákat

hordjanak. Hitelre vásárolnak, a vásárokon készpénzért. Hogy jól tudjanak venni, annyi pénzüik nincs; örökös a panasz a ruhállanság miatt. S tény, hogy a falusi gazda terményeinek árához mérve drága a ruhája.

Aztán kevés a munkaalkalom is. A nagybirtokból elvettek ugyan egy keveset, de nem ez okozza a falusi munkanélküliséget, hanem a gépkultúra terjedése. Egy kis háromfogású traktor öt bérest tesz feleslegessé. Ma pedig már minden gazdaságban van traktor. A gazdasági vasutak újra szabaddá tesznek egy pár fogatos erőt. Így napról-napra kevesebb a nagybirtok munkásanyaga. A kaszáló-, arató-, cséplőgépek szintén rengeteg emberi munkaerőt mentesítenek. És a mai alacsony gabonaárak mellett az intenzív mezőgazdaság nem érdemli meg a kockázatot.

A sok nincstelen zsellérember kapott ugyan 1—1½ hold földet, de abból 6—7 tagú családjával nem tud megélni, a nagybirtokon meg nincs munkaalkalom: aratás, részes munka. A zalavölgyiek Somogyba mentek munkára az idén. Aztán meg 4—5 gyermek a rendes istenáldás; ritka ház, ahol 2 gyermek van, az egyke pedig igazán kivétel, alig akad. Ezért a földeket már annyira felosztották, hogy csak nadrág-szűj jut egy-egy örökösnek, keskeny csík a határban. A gazda szekérrel meg sem tud fordulni a saját földjén. Bizony, nagy a földéhség. Minden eladó földet megvesznek, a rétekért pedig drága árakat fizetnek, mert csak az állattartásból lehet pénzelni. Az urasági réteken eddig „részíben“ a 4.—5.—6. petrencéért kaszáltak, de ez most megszűnt a földbirtokreform után, tehát a szegényember nem tud takarítani marhájának sehol sem.

Csak a szövetkezeti eszme térhódítása segíthetne, úgy mint Európa északi országaiban: tej-, tojás-, baromfi-, sajt-, vaj-szövetkezeteket kellene létesíteni. Ma drága a kölcsönpénz, a falusi szövetkezetek 10%-ra adnak kölcsönpénzt, ámde a takarékpénztárak 14—16%-ot is elkérnek (ma már a legtöbb helyen nem szolgálják a nagy alapító, Fáy András eszméit). Jó tejelő tehének, fajdisznók, fajbaromfi, csemegeszőlő, fajgyümölcs, sibi ezekkel boldogulhat a falusi magyarság. A Zala, általában a zalai kispatakok mentén pompás rétek vannak, kitűnő illatos szénát teremnek. A zalai löszdombok déli lejtőin gyönyörű szőlők virúlnak, a hűvösebb lejtőket gyümölcsösök, szilvások, kaszálók tarkítják. Ezt persze irányítani kell, mert a mi falusi népünk minden szónoklatnál, ékes prédikációnál többre becsüli a gyakorlati példát.

S itt, mintha kissé hézagos lenne népünk hivatalos nevelése. Husz év óta hallgatom már a kisbírók dobolását falun. A nóta vége mindig az: aki ezt vagy azt nem teszi: „büntettedik“. Azt azonban még sohasem dobolták, hogy aki

ezt jól, elsőnek elvégezni, azt meg is jutalmazták. Már pedig nemcsak az iskolában, hanem az ételben is kell jutalmazni néha-néha.

A nép barátja minden egészséges mozgalomnak. Szereti a cserkészeket, mert látja, hogy nem naplopó, munkakerülő társaság, hanem a testi és szellemi torna képviselői, a magyarság virágai, reménységei. A mi népünk is rájön arra, hogy a falusi kultúra ma még csak technikai,

gyári kultúra. A selyemharisnya, lakkcipő, pariszette ruha nem jelenti a városi kultúrát. Ezek csak külsőségek. A lelki műveltség még hiányzik. De jön! Ezen dolgoznak a cserkészek, az ifjúsági vezetők, a népművelők, mindenki, aki szíven viseli népünk érdekeit.

Ezt láttuk, ezt tapasztaltuk, s ebben a meggyőződésben erősödtünk meg mi vezetők és cserkészek falun, a nyári táborokban. Horváth Károly dr

TÉLI MADÁRVENDÉGEINK

Megszoktuk, hogy a télről írott iskolai dolgozatunkban panaszkodunk a természet halotti leple, csendje miatt és elégikusan temetőhöz hasonlítjuk a tájat. Előírások olvasókönyvekből ismerjük persze a téli táj leírását, de magunk sohasem tettünk még az ablakunkra egy madár-étetőt, hogy elcsodálkozhattunk volna a terített asztalra sereglő madarak sokféleségén. Vagy tettünk-e próbát, hogy távcsővel menjünk téli sétára és meglessük, hogy micsoda madarak maradtak nálunk.

Bizony a pintyökét találjuk meg legelőször a kertben, a bokros lejtőkön, ahol a földön valami hulladék gyűlt össze. Távcsvünkkel felfedezhetünk köztük, ha szerencsénk van, *havasi pintyeket* is (*Fringilla nivalis* L.). Északról jönnek hozzánk kőborlásaik közben nagy csoportokban és nemcsak ékeesebb tarkaságuk, hanem a mi pintyökénk kellemes pín, pín hangjától eltérő csevegő hangjuk is clárlulja őket.

A patakok, folyóvizek fáin, bokrain szürke madárkák akadnak szép piros mellű és fejű kenderikén (*Cannacina cannabina* L.) társaságában a szintén csak télen hozzánk lehúzódó *téli kenderikén* (*Cannabina flavirostris* L.). Sárga a csőrük, de a mellük, fejük búbja nem piros. Ha felröppennek: gö, gö, göker, — gü, gü, güker hangot hallatnak.

Szántóföldeken, ahova friss trágyát hordtak ki, egész sereg madarat fedezhetünk fel, köztük elvegyül a *hószármány* (*Calcarius nivális* L.) és a havasi füles pacsirta (*Alauda alpestris* L.) Ezt azonnal megismerjük szép kis fekete tollszarvacskáiról.

Havasi füles pacsirta

A madárcseresznye piros bogói is sok madarat vonzanak. Köztük kiválik a díszes *csonttollú madár* (*Ampeelis garrulus* L. — fenyőmadár, selyemfarkú).

Fején jókora bóbíta, vöröszürke, a torkán fekete folt, a szárnyain fehér csik. Evező tollainak hegyén élénk vörös, viaszfényű, csontszerű nyulványok, a farktollak hegyén is. Fenyőgöggel együtt jelenik meg seregesen. A havas tájon gyönyörű jelenség. Falánk teremtés, a madárcseresznyétől egészen elkábul.

Ritka vendég a *nagy pirók* (*Pinicola enucleator* L.) és a *keresztcsőrű pinty* (*Loxia curvirostra* L.). A pirókot kampós, erős csőre, a keresztcsőrűt különleges csőre jellemzi. Fenyves erdőkben érzik otthon magukat. Csőrükkel könnyen magozzák ki a tobozokat. A legenda szerint a keresztcsőrű pinty megpróbálta, hogy Krisztus urunk kezéből kihúzza a szegeket a keresztben. A nagy erőlködésbe kicsorbult a csőre is, ráesett a Megváltó vére, ettől piros ma is. Vannak vidékek, ahol úgy tisztelik, mint mi a fecskét.

Igen, télen is sok szépet fedezhetünk fel, ha van akár egész kicsi távcsvünk is. Szokjunk hozzá a magunk szemével való látáshoz, a távcso használatához. Van egy nagyszerű kis távcsvem, csak 24 koronámba került, sok örömet találtam már vele. — Testvérek, aki közületek valami eddig nem látott madarat lát meg, nézzen utána a könyvtárakban bizonyonnyal meglevő Chernel: „Magyarország madarai” könyvében. Ha kedve van hozzá és beszámol a látottakról, azzal személyes barátságot akar kötni

Báloó

Csonttollú madár

Szlovák középiskolások

Irta: KOVÁCS ENRDE

Az új magyar generáció egyik lényeges törekvése, hogy a magyarságot, ezt a tulajdonképpen ázsiai eredetű kultúrával rendelkező, de nyugati eszmeáramlatokkal terhes népet a helyzetfelmérés útján belesodorja a keleteurópai kis népek szellemi koncepcióiba. A magyarságnak a környező idegen népekkel való tudatos érintkezése mindezekig nem tudott termékenyítőleg hatni s az új nemzedékre vár a feladat, hogy szakítson azzal a régi felfogással, mely a magyarságot a maga exotikus elefánt csonttornyába igyekszik elzárni minden kultúr hatás elől s nem veszi figyelembe a gazdasági és kulturális együttműködésre hívó parancsokat. A magyar nép egy évezred óta elszakadt Ázsiától s azóta az ázsiai népek kultúrfejlődése idegen maradt számára. Így a Duna—Tisza közé szorítva ezer év óta a Nyugateurópától kapott kultúrát formálta, alakította a maga képeire. Az európai magyar kultúra mindezekig nem tudott felszakadni a magyar talajból Kelet és Nyugat választópontján élünk s a történelem kényszerítő hatása alatt a többi népek kapcsolatait keressük. Körülöttünk mindenfelé szláv népek élnek. Csoda-e, ha megszületik bennünk egy törekvés, mely a környező szlávok gazdasági és kulturális életjelenségeinek megfigyelésére, tanulmányozására ösztönöz bennünket. Mi tudjuk: ami tollunk Keletre van, az Kelet, ami Nyugatra van, az Nyugat és mi sem kelet sem nyugat nem vagyunk, hanem mind a kettőt meg akarjuk ismerni, hogy tisztán láthassuk a saját rendeltetésünket.

Ez a tudat fejleszti bennünk a törekvést a szláv—magyar kultúrkapcsolatok kimélyítésére. Ez a tudat ösztönzött engem arra, hogy az egyik p zsonyi napilap hasábjain ankétot indítsak a szlovák fiatalság mozgalmainak, szellemi életének megismerésére. Nekünk kisebbségi magyar fiataloknak egyenesen szükséges, hogy bepillantást nyerjünk a körülöttünk élő cseh és szlovák tanuló fiatalság életébe, hogy az eszmék kicserélődésével és bírálatával a fiatalok ideológiai tisztulása annál tökéletesebb legyen. Elég itt, ha arra utalok, hogy a nép helyzetének megismerésére irányuló megmozdulás, mely nálunk már hovatovább minden romantikától mentes tudományos kutatás jellegét ölti, a szlovák fiatalságnál még csak helyenkint ébredező, elszórt érzelmi tünet. Pedig valószínű, hogy náluk is hamarosan felüti a fejét a falutanulmányozó irányzat, afféle szlovák regőscserkészlet. A középiskolákban tanuló szlovák fiatalság túlnyomó többsége paraszti vagy városi proletár származású. A hivatalnok osztály gyermekei szinte elvesznek a reggelenkénti faluról városba tóduló parasztfiúk mellett. Ezek a diákok, akik otthon, a maguk paraszti környezetében, a mezők és falvak harmóniájában élik le első fiatalságukat, a városban merőben ellenkező szemléletű és tulajdonságú fiúkkal, a polgári neveltségű

városi gyerekekkel jutnak közeli érintkezésbe. A paraszti fiúk problémákkal jönnek a városba, gazdasági problémákkal. A polgári osztályhelyzetű fiatalok körül vannak véve a parasztproblémákat magukban hordozó falusi társakkal, meg kell látniok a kisgazda fiában a kisgazda-társadalom elszegényesedését s a parasztproletár fiában a nélkülözést és a munka fáradtságát. E mellett a városi munkásság tanulni akaró gyermekei a városi szegény osztály kérdéseit hozzák be az önképzőkörökbe. Rövid idő kérdése csupán, hogy mikor fog ez a két különböző osztályadottságú fiatalság a problémakutatás és a gazdasági helyzet megismerésére való törekvés síkján nagy ideológiai mozgalomba tömörülni.

A mai szlovák középiskolás fiatalságnál még nem találjuk meg az egy eszmei kör felé való orientálódás egységes jellegét. A különböző vidékeken élő, különböző szellemi csoportokba tömörülő diákság más és más eszmékkel mutat rokonságot. A legerősebb a vallásos mozgalmak iránt tanusított lelkesedés, mely még a főiskolások köreiben is éles elhatárolásokat alkot az egyes felekezetek szerint. A szlovák cserkészek legnagyobb része a katolikus cserkészcsoportba tömörül. Ők még nem jutottak el a mi regőseinkhez s így nálunk a cserkészlet (mint a legtöbb helyen) a régi baden-powell-i értelmezésben a kitapodott ösvényeken halad. A néptanulmányozási szándék csak ezután fog mozgalmá válni bennük. Ma még azt kell megállapítanunk, hogy a mai szlovák ifjú generációnak nincs jellegzetes ideológiája és munkaprogramja. Nincsenek előre kidolgozott és tervbevetett programpontjaik, ők csak dolgozni akarnak becsületen, őszinte akarással. Egyedüli konkrét céljuk a munka, az ifjusági szellemi élet fejlesztése.

A szlovák ifjuság életében nagy szerepet játszik a nemzetiségi kérdés. Ők nacionalisták, abban az értelemben, ahogy Stur is nacionalista volt, aki a harcok egyetértésben és összefogásban látta a szlovák nép egyedüli kivezető útját a szabadsághoz. Az ő szocializmusuk a magára ébredt, friss energiájú nép reagálása mindazokra a hatásokra, melyek nemzeti önértéküket sértik. Cseh iskolatársaikkal legkényesebb összetűzési felületük a „cseh-szlovák“ nemzeti egység kérdése. Az önképzőkörökben a cseh nemzetiségű diákok nem egyszer azt a szemrehányást teszik szlovák társaiknak, hogy nem eléggé csehszlovákok, hogy nem állnak eléggé a köztársaság nemzeti egységének alapján.

Önképzőkörökben az abszolút munkát tekintik főcéljának. Figyelmük nem szorítkozik a társadalmi kérdésekre csupán egy oldalára, hanem a tudomány különféle ágaira. Hatvanhárom önképzőkörük van, ahol a fiúk minden tanári presszió nélkül, tehát teljesen szabadon nyilvánítják vélemény-

nyűket. Önképzőköri életük igen eleven és nagy eszmei csatározásaik vannak. Legtöbbbet irodalommal foglalkoznak. Az új írók közül Milo Urban majdnem olyan hatással van rájuk, mint a mi fiataljainkra Szabó Dezső. Ő az első az új szlovák irodalomban ki a nép szociális helyzetével ismereti meg őket, tehát valóság irodalmat nyújt. Egy falu felé induló szellemi áramlat gyökeresedhetik az ő regényeiből.

A szlovák középiskolásoknak két ifjúsági lapjuk van. Mindkettő Pozsonyban jelenik meg. Az egyik a *Rozvoj*. Ez a katolikus irány szolgálatában áll, de a nevelés helyett inkább tudományos, isme retterjesztő jellege van. Katolikus papok és főiskolások szerkesztik. — A másik szlovák nyelvű lap a *Svojet*. Célja felekezettől független nevelés s ezért minden iránynak helyt ad hasábjain. Ide már leginkább fő és középiskolások írnak. Általá-

ban a szlovák középiskolások egyre mélyebb kapcsolatot teremtenek egyetemista társaikkal.

Általában a szlovák köpiskolások szellemi élete szervezetlen, ideológiai irányítóik, vezetőik nincsennek. Az öreg generáció nem mutat elég megértést a tapogatózó fiatalok mozgalmairánt. A legösszetartóbban még a tanítóképzősök dolgoznak. Akadémiákat rendeznek és kulturális estéket. De itt csak irodalmat tudnak nyújtani. Az egységes ideológiájú, generációs megmozdulás még várat magára. Ujabbán szó van arról, hogy a szlovák főiskolások és középiskolások legjobbjai a Sarlóhoz hasonló szlovák intézményt szerveznek, amely egységes koncepcióba tömöríti a szlovák fiatalság generációs, történelmi előtörését s azt harmóniába hozza úgy a cseh, mint a magyar valóságmegismerő generációs mozgalmakkal a keleteurópai kis népek szociális egymásrautaltsága szellemében.

Balu iskolája

Egy mostoha gyerek panasza. Leveles ládamban kotortam a multkor és kezembe egy régi, nagyon régi levél akadt a dédanyám korából. A levél így szól:

Az ifjúság minden barátjához fordulok és figyelmüket felhívom szerencsetlen sorsomra, hogy véget vethessenek az előítéleteknek, melyeknek áldozata vagyok. Kettlen vagyunk, ikertestvérek, természetből fogva úgy hasonlítanánk egymásra, mint az embernek a két szeme, de sajnos szüleink pártossága tönkre teszi nővérem és köztem a harmóniát. Kicsi korom óta úgy neveltek, hogy a nővéremben különb termetést lássak magamnál, engem különös iskolázás nélkül hagytak, míg őt választékos nevelésben részesítették. Magántanítók foglalkoztak vele és megtanították írni, olvasni, zenélni, mindenféle ügyességre, míg ha én véletlenül egy tollat, ceruzát vagy tűt fogok meg, azonnal durván megszidnak, sőt meg is vernek ügyetlenségem, a mozdulataim szögletessége miatt.

A nővérem, igaz, hogy néha társául fogad, de mindig érezteti velem, hogy megliszteltetésnek vegyem, hogy az oldala mellett szerepelhetek.

Ne higgye uram, hogy a hiúságom készítet a panaszkodásra, nem, hanem a gond családunk sorsa miatt, mert hiszen tőlünk kettőnkől, a nővéremtől és tőlem függ az eltartása. Ha valami baj éri a nővéremet, akkor betevő falat nélkül maradunk és szüleink nagyon megkeserülhetnek, hogy ikertestvérek közül az egyiket ennyire háttérbe szorították. Uram, még ezt a levelet sem tudtam idegen segítség nélkül megírni.

Nagyon szépen kérem, értesse meg szüleimmel, hogy micsoda igazságtalanságot követtek el és bírja rá őket, hogy szeretetükben egyformán részesítsék gyermekeiket,

Mélyeséges tisztelettel vagyok alázatos szolgája . . . a balkéz.

Franklin Benjamin tette közzé ezt a levelet, hogy a világ figyelmét felhívja arra a mostoha-sorsra, melyben balkezünk részül.

Cserkésztestvérek, nem gondoljátok, hogy mi járhatnánk elől jó példával és szeretnők a balkezűnket úgy, mint a jobbat, gyakorolnók, egyformán ügyessé képeznők?

A cserkész segít. Berlin egyik forgalmas közlekedési gócpontján a rendőr kénytelen volt egy részeg motorciklist eltakarítani a útból, elhagyta a helyét és a forgalom megakadt. Erre egy diák, aki ép az iskolából biciklizett hazafelé, odalépett a rendőr helyére és megindította a forgalmat. A rendőrigazgató nem büntette meg az ifjút, hogy illetéktelenül beavatkozott Berlin forgalmába, hanem megdicsérte.

Nagy tolongás volt egy élelmiszer üzlet előtt. Az emberek majdnem agyonnyomták egymást, már már emberhalál következett, mikor egy fiatalember odaugrott a fuldokló emberesoporthoz, felrelökte az egyiket, ráordított a másikra, kiszabadította a fuldoklókat és néhány perc alatt rendet teremtett, sorba álltak az emberek.

Nem tudom, hogy cserkészek voltak e, de cserkészjötöttet végeztek. Jelét adták annak is, hogy vezetésre alkalmasak. Mi is ilyen vezető természeteket juttatunk érvényesülésre, ezért vannak, akik a cserkészeket a régi világ támaszainak tartják, akikben kevés a kollektívizmus, túlságosan egyéniek. Amíg a tömegben csordaösztönök érvényesülnek, addig vezetőkre, rendezőkre is szükség van. A cserkész, ha vezetésre vállalkozik, nem felelőtlenül teszi, hanem felelőssége teljes tudatában a közösség, a kollektívum érdekében.

A Tisza partján kompra várok...

(A viskiek és a Tisza örök harca — Mit jelent a „Máramaros“ név?)

A „Sarló“ multévi vándorlásának legkeletibb helye a ruszinszkói Visk falu volt, ahová Ugocsából vonaton tettem meg az utat. De hol van még az állomástól a falu? ... Mintegy 3 kilométert gyalogoltam a friss hajnalban. Alant, mély ködben susstrog a kukoricás. A nap már feltört a máramarosi havasok mögül, de csak a csúcsokat meg a falu tornyait sugarazza be.

Már jóelőre figyelmeztettek a vonaton, hogy hidat itt hiába keresek, nincs, mert jó részét még 1919-ben elvitte a Tisza. Két hónapja tartózkodom a Tiszaháton és már megszoktam, hogy amerre járok itt, minden ember a Tisza ellen kesereg. ... Királyházánál is megrongálta a hidat, Tekeházat fenyegette, hogy kiönti, mint egy ürgét, a szegény hetényieket már már körülfonta jeges karjaival, a bökényiek meg a péterfalvaiak arról panaszkodtak, hogy földjeiket mind tavasszal éstelen megdézsmálja. ... A Tisza! Mindig a Tisza! És lent, az Alföldön is örökké károkat okoz. Mennyi pénzt, lelkesedést, energiát beleöltek már Széchenyi óta, nem használt: a Tiszának mindennél nagyobb energiája elsöpörte a szabályozógátákat, töltéseket és egyszer már magával sodorta legnagyobb városát, Szegedet is! Miért haragszik ez a folyó a mellette élő népekre? Amíg ezek a fajok, népek is nomádul éltek, vadon, kóboroltak mint a Tisza, addig barátságban voltak. De mióta Nyugat megrendszabályozta az embert, azóta nincs békesség, az elemek nem tudják sohasse megbocsájtani, hogy az emberek hűlőnek lettek. ...

És mért van az, hogy ennyi gond, kár, bosszúság ellenére is, a világ legtávolibb zugából „ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza...“?

Egyszóval Visknél is kellemetlenkedett, 10 évi türelem után a viskiek megkisérelték a mult évben „megsarkantyúzni.“ A jobboldalt rőzsékkal, kemény tölgyekkel rakták meg, majd hatalmas máramarosi sziklával kezdték dögönyözni. De

erre már feiszisszent a Tisza és egy éjszaka bőszen dühvel nekiment a tulsó partnak, rávetette magát a viski gazdák Juhos Macska és város dűlőin lévő legjobb minőségű szántóföldekre, a jobboldali fájalmak kárpótlásaképen elvitt minden dohányt és káposztát. A fájdalmat okozó sziklát pedig apróra zúzta és a kavicsokkal betemette a földek buzát adó forrásait. — Az elkéseredett viskiek próbálták továbbépíteni a csonka hidat, de amit estére odaragasztottak, reggelre elsöpörte jókedvében a Tisza. Azóta nem mernek az emberek szembe szállni a haragos elemekkel. ...

Ha nincs híd, hogy megyek át?

Keresem a kompkötőt, de merre merre ebben a ropant ködben? Szól valami kolomp, jelzőharang. Indul a komp. Rohanok a hang irányába, nagyokat harapok a ködbe, nem látni, csak fent a napfénycsúcsokat. Elkéstem. Két perccel hamarabb kellett volna érkezniem. Megkésve jön két kucsmás ember is, vastag suba a vállukon.

— Sose dühöngjek az úr, majd visszajön egyszer! — vigasztal az egyik nevetve.

— Majd, úgy egy félórába beletelik, míg elindulunk. Ezzel leülnek és pipát tömnek.

Bosszúsan járok-kelek a parton. Sehol semmi élőlényt nem látok. Se fűzest, se fát, a kukoricás eltűnt, a szántóföldek is elmerültek a köd en. Most már a csúcsokat se látni, se az eget. És állandóan valami kísértetiesen zúg: a Tisza, amit szintén nem látok. Különös érzés fog el. Ilyen lehetett a világ a teremtés pillanatában, amikor földünk az ősködből kialakult. Egyetlen soha meg nem szűnő hang: a víz, az őselem zúgása, amely bibliikus szavakat mozgat meg bennem: Isten lelke lebeg vala a vizek felett... az őtestamentom legfőnségesebb mondata!

Dideregni kezdek, rettenetes az egyedüllét. Visszamegyek a két kucsmához, leülök szorosan melléjük. Jólesik érezni most a meleg emberparát.

Szótlanul pöfékelnek. Nyugodt, ősi egykedvűséggel néznek a ködbe, amerre a folyózúgása hangzik. Közben a hullámok — a komp lökésétől — oda-ésapódnak a parthoz, vagy kimozdítanak egy követ, sodorják tovább, görgetik, amíg apróra széjjel nem zúzzák, mire iszappá örlik, elfáradnak, meglassulnak: az Alföldre ért a Tisza . . .

Megtöröm a csöndet. Ősmerkedünk. Az egyik magyarzni kezd, pipafüst alól és bundás karjával elmutat a ködben:

— Mert kérem, régen, ez az egész föld itten, maga volt a Tisza, valóságos tenger, egyik partja itt, a másik meg orosz földön. De aztán a nagy víz közepén föltámadt a hegy, a Kárpátok, osztán ebből a vízből lett a Tisza, amabból meg a Volga. Azért ma is érintkezik a két testvérfolyó, a Kárpátok alatt . . .

— Titokban találkoznak — toldja hozzá a másik kucsmás, rejtelmesen, sokatmondón . . .

— Hát azt tudja e a diákúr, hogy Árpád apánk itt, ezen a szent helyen állott meg először nagy seregével. A Volgától egyhuzamban jöttek, nem volt érdemes sehol megállni, amíg aztán a hegyeken, Árpád vezér fehér lován széjjelnézett, meglátta ezt a nagy vizet és azt mondta: No emberek e már a Maros! Mer hogy ő azt hitte, hogy a Maroshoz értek, amiről az őshazába visszatérő hunok sokat beszéltek neki. — Hát kérem azóta hívják ezt a földet *Máramarosnak*, mert hogy még azt is mondta, meglátván az előtte terülő pusztát, a hegyek felé mutatott, ahonnan jöttek: *Már arra rossz!* arra hegyek vannak, erre pedig a pusztá! — És így mentek ők a jó földre, a pusztára, mely hasonlatos volt az őshazához.

Különös érzésekkel hallgattam a két kucsmást, Szavaik mögött új képek villantak fel bennem. Ilyen egyszerű volt a „honfoglalás” . . .

Ujra megszólal az egyik:

— Mert ültem én a Volga partján is, ahol az őshaza volt . . . hadifogoly voltam háborúban . . . De mindenütt rossz az élet, ott is éhezünk, itt se nagyon jól a dolgunk, a Tisza partján . . .

És beszél és panaszkodik a mai nehéz életről.

Visszazökkentünk a jelenbe. Amely hasonló a multhoz. Mert Árpád maroknyi népet gazdasági okok kényszerítették a Kárpátok alá. Az őshazában megszaporodtak a rokon népek, elfogyott a pusztá, kevés volt a hal . . . Az éhség elűzte, más, dúsabb pusztákra. És mi ezt úgy szépitettük századokon át, hogy Hunor és Magor a Meotisz ingoványáiban megpillantott fehér szarvast követve jutottak el a Kárpátok alá. Megejtő mese . . . A fürge lábú szarvas . . . a parancsoló, sürgető éhség.

Árpád maroknyi néze talán négysszázezer se volt, mikor új, bőségesebb föld után kutatva, lebocsátokoztak a Tisza mellé.

És a megtalált föld ma újra szüknek bizonyult Évről évre nagy tömegekben vesz vándorbotot a magyarság java és elindul új hazába, Ame-

rikába, új honfoglaló útra. Ma már 500.000 telepedett le Amerikában.

Uj honfoglalásnak vagyunk a tanui. Népvándorlási hullámok indultak Amerika felé az ő hazából. Mindenfajta nép.

Előttük a kenyér . . . a fürge lábú fehér szarvas.

Megjön a komp. Csikorog a két part között kifizetett drótkötél. Megyünk. Lassan felszall a köd és kibontakozik a falu. Minden ház külön vetkezi ködszubáját. Most már tisztán látom a Tiszát is, ami még itt örültül sebes, hegyi folyó, de mire az Alföldre ér, megszeli, szomorú lesz: Juhász Gyula szegedi poéta szép melankóliája . . .

Vass László

Morvay Gyula verseiből

Ki vagyok én?

*Mennyire bírok a holnapokban,
hogy ténfergő mában előrekerdezem sorsok dolgát!*

*Nem hiszek már huncut szavakban,
Idők bölcsőjéből új embereket és örömet várok.*

*Alvadt mából kiszakadó hangszóró vagyok,
etszavart időket visszakurjantó.*

*Mennyire hiszem a holnapokat! Velem lévők is biz-
mert sohasem álltunk a mában. [zatok!]*

*nekünk szól majd minden sors szava.
Ki vagyok én? Ezrek hangjából tiszta szó.*

*Máris álltunk harcot
és ezrek hangjával én az egyedüli szó
ténfergő mából veletek együtt
előrkerdezem a jövő Holnapot!*

○○○◎○○○

Forróra fülledt a talaj

*Magunk magyar ugarja megmaradt
és csak gyilkosabb muruggya is termelt rajta.*

*Felrázom a dohos sorsokat, százados széna alatt
forróra fülledt a talaj.*

*Elétek teszem az ugaron imbolygó embereket.
Lehet, hogy kölnihez szokott lélegzésteket*

*megköhögteti gyomosföldek
fekete parasztjainak maró szaga.*

*Magunk magyar ugarja megmaradt,
nem volt kinek gyomláni és most gyilkos muruggyák
szereznék, ha örökké földszinü köd ülne a falu fölött.*

Szegények sorsa

Irtta: Dobossy László

Akkor volt ez, amikor Párisból jöttem haza. Nagy csomaggal, görnyedezve szaladtam a keleti gyors hosszában, keresve a prágai kocsit. Foglalt: harminc tagú Amerikából hazavándorló szlovák munkáscsoport lefoglalta már napokkal azelőtt.

Szlovák vándorok: azelőtt egy évvel szintén találkoztam velük, ugyanazon a gyorson mentek Amerika felé; két család volt: apák fiaikkal, anyák leányaikkal, nagyszülők az unokáikkal. Talán ők voltak, akik most visszafelé jöttek, talán mások. Akkor egy öreg anyó is volt köztük, — 60 éves, ráncos arcú, összezsúrt proletárasszony, aki Prágából Strassburgig egész úton sirt. Mit siratott szegény? Nem hagyott otthon semmit, csak a sirjának a helyét. — Az egy évvel később hazavándorlók közt az öregasszony már nem volt ott. Mások voltak hát, akik hazafelé jöttek: mások ugyanolyan sorsból.

Szlovák vándorok: menj ki éjjelkor a pozsonyi állomásra, délben a prágai Wilson-pályaudvarra és látni fogod és hallani fogod a bizonytalan jövőjükben hívó, induló vándorokat. Csendesek ők, együgyűek, elszántak. Nem érted őket, de szeretnél velük menni az ismeretlen felé. Kalandok felé... idegen szépségek felé...

×

Más kocsiba szálltam, unatkoztam. Chalon, Bar-le-Due, Nancy: utitársaim lassan elmaradtak. Egyedül voltam. Kehlben át kell szállnom. Szorongva vártam. A Rajna vashídja megdübörgött vonatunk alatt. Fináncok, határőrök, Kehl. Fogtam holmimat, hurcolkodtam. A kocsi folyosóján hirtelen hangos és zajos idegen csoportban talalom magam. „Prágába megy ez a kocsi?” Nem tudom. Megkérdezem. — Éjjel van, sötét. Letelepszünk. Tehát utitársak. Együtt utazunk Prágáig. Hátha magyarok?

Szlovákok voltak ők is. (Mintha minden szegény vándor ember szlovák munkás volna.) Fiatalok, 20—25 évesek.

— Én magyar vagyok Érsekújvárról.

Magyarul kezdünk beszélni. Tudnak jól magyarul. Világjáró emberek ők.

Fut a vonat, éjjel van, hideg. Fáradtak vagyunk, kimerültek.

Hazafelé vándorló szegény emberek.

×

Néztük egymást hosszan, szótlanul. Bizonytalanul: hátha?! Aztán mégis: beszélgetni kezdünk. — Ketten álltunk az ablak mellett, hajnalban, Bajorországban át. — A többiek aludtak. —

Sovány volt, izmos. Rosszul öltözött. Rossz cipőkben. Kimerült volt, a sok szenvedés ráncokba szedte arcát. Nehezen beszélt, lassan, fáradtan. Közbe a vidéket nézte.

— Kilenc hónapig dolgoztam Franciaországban és kilenc hónap alatt csak annyit takarítottam össze, amiből — nézze — ezt a pár cipőt vettem, meg ezt a sapkát. Most nincsen már semmim. Hazamegyek, de csak Pozsonyig van jegyem, ott munkába kell állnom, hogy megkeressem a Nyit-ráig valót. Szegényebben jövök haza, mint ahogyan elindultam.

Természetesen mondta, keserűség, meghatódás nélkül.

— Mondták, ne jöjjenek Franciába, hogy ott is rossz, hogy mindenhol rossz, de én magam akartam látni. Láttam.

Szerződést írtam alá hat hónapra: hogy tanyán fogok dolgozni mezőgazdaságban hat hónapig. Öten voltunk munkások. Mind az öten idegenek.

— Francia mezőgazdaságban, csak mezőgazdaságban 400.000 külföldi dolgozik. Azt mondják, iparban, bányákban, minden más munkaágban dolgozó idegeneknek két és fél milliónál nagyobb a számuk. Két és fél millió csupa hazátlan, száműzött, utolsó szalmaszálba kapaszkodó ember. Két és fél millió idegen: minden huszadik ember idegen munkás ma Franciaországban.

×

(Egy eltemetődött emlék villant föl agyamban: a házban, ahol laktam, fölöttem egy emelettel egy család lakott (már 8 esztendő óta), akiknek a gyereke — 10 esztendőös kis kamasz — minden héten bekopogott hozzám bélyegekért. Magyarok voltak. A kis fiú Párisban született, francia környezetben nevelkedett, francia iskolába járt. De ha kedveskedni akart, magyarul beszélt, amit anyjától tanult. Szomorú, furesa, keverék magyarság volt ez. Bastille-ről mesélt, a borzasztó börtönről és mert nem ismerte a helyes szót, a börtönt mindig *kastély*nak mondta. Megkérdeztem, mi szeretne lenni, büszkén válaszolt: cow boy... és bemutatta, hogyan tud harcolni. Szegény fiú, nem lesz ő cow-boy soha. Munkás lesz ő is, francia munkás, kizsákmányolt, tönkretett, mint az apja, meg a többi két és fél millió.)

×

Szlovák társam közben tovább mondta egyhangú meséjét:

— ... Öten voltunk, mondom. Kettő lengyel, egy belga, egy olasz meg én. A franciák nem dolgoztatnak franciákkal. Nehéz munkát legalább is nem. A francia, ha otthon rosszul megy neki, fogja magát és kivándorol a „másik” Franciába, a gyarmatokra és meggazdagodik.

— Nekem is volt egy ismerősöm, egy bankhivatalnok. Otthon nem remélte, hogy sokra viheti. Csak négy gimnáziuma volt és a bankba csak jobb híján ment. Ott dolgozott egy esztendeig, aztán elindult a gyarmatok felé, ahol — mint mondotta — biztos jövőnek nézhet elébe. A franciák gazdag

nép s megvan a gazdagodási lehetőségük.

— Nincs munkásságuk. A nehéz munkát idegenekkel végeztetik. Ebből az idegen munkásságból akarnának francia munkásosztályt teremteni. Szegények és nyomorultak nélkül ma nem képzelhető el a világ. A franciák megkímélik magukat attól, hogy szegényeik az ő soraikból kerüljenek ki. A többi államokban fölöslegessé vált munkásságot szívják hát magukba. Hogy az kiszolgálja, táplálja, gazdagítsa őket. Ugy bánhatnak velük, mint állataikkal. lelkiismeretfurdalás nélkül használhatják őket mindenre. S azok nem csinálhatnak ezzel szemben semmit, mert jogtalanok, eladják magukat.

Én hat hónapra adtam el magam. Eladtam magam és átadtam gazdámnak mindent, amim volt: bizonyítványaimat, munkaengedélyemet, útlevelemet, minden igazoló írásomat.

Eladtam magam hat hónapra, anélkül, hogy tudtam volna, mit teszek.

Azt hittük, nem bírjuk ki hat hónapig. Egész nap dolgoztunk és rendes ételt soha nem kaptunk. Főtt krumplít adtak nap nap mellett. Ha rendesen akartunk enni, a legközelebbi faluból — amely pedig félóra járásra esett — kellett este, munka után valami kis ételt hozni. Ha nem akartunk éhen veszni. Erre ment rá minden keresetünk. — Azt

hittük, nem bírjuk ki: háromszor akartunk megszökni, háromszor hozattak vissza esendőrökkel. Az ötödik hónap végén, mert nem volt már munka, a gazdánk felbontotta hármunk szerződését. Hármunknak megengedte, hogy eltávozhassunk.

Ekkor mentem Párisba, új munkába, új nyomorúságba.

×

Hidegen, lassan hullottak a szavak. Vád nélkül, beletörődéssel. Kit is vádoltak volna?

Hideg volt, hajnal volt, fáztunk: beszélgettünk, hogy felmelegedjünk.

×

— Két malomkő közt őrlődünk, szegény emberek. A hazai szegénységből idegen szegénységbe vándorlunk. Mindig azt hisszük: ott jobb. És sehol se jobb: mindenütt egyformán rossz. Szegény emberek mindenütt rossz.

Két malomkő: az egyiket a hazai gazdagok ereje hajtja, a másikat az idegen gazdagoké.

— A gazdagok ereje: a pénzük, a tőkékük. A lendítő erejük, a malomkövet forgató erejük: az érdekük. Minden gazdagnak az érdeke egy: még gazdagabbnak lenni.

— Surlódik a két malomkő és közöttük mi vergődünk, mi kinlódunk, mi pusztulunk: szegény emberek.

AZ IPAROKTATÁS

Ma a fiú különböző korban kerül az ipar szolgálatába. Általában azonban legalább 14 évesnek kell lennie, hogy valamely mester műhelyébe beállhasson inasnak. A legideálisabb az, amikor a középiskola négy osztályának sikeres elvégzése után adja a fejét a fiú az iparnak.

Ma az ipar olyan fejlett, hogy arra kell törekednie, hogy minél képzetlenebb tanoncokra tegyen szert. A középiskola négy osztálya csak általános műveltséget adhat. Szükség van arra is, hogy az inasfiú ne csak gyakorlati kiképzésben részesüljön a mester oldala mellett, de kapjon elméleti továbbképzést is. Erre való a tanonciskola.

A törvény ki is mondja, hogy ahol 40 tanonc van, ott a község tanonciskolát felállítani köteles. Ez az iskola érdeke a tanoncoknak és mesternek egyaránt. A fiú ne mulassza el könnyelműen a tanonciskolát, a mester se tartsa vissza ettől inasát. A legtöbb tanonc szívesen megy is el az iskolába, ahol az írás és olvasáson kívül elsajátíthatja a legszükségesebb földrajzi, történelmi, természettani, vegytani és közgazdasági ismereteket, az üzleti fogalmazást, az ipari számvetést, könyvitelt, rajzot és áruismét, szépirást stb.

Ezek tehát igen hasznos és nélkülözhetetlen dolgok. Az elméleti kiképzés mellett nagy szükség van a szakirányú tanításra is. A mesterek vezetésével kellene tanműhelyek, hogy a gyakorlati kiképzés teljes és tökéletes lehessen.

Ezen tanonciskolák mellett fel kellene álli-

tani az iparos segédeket továbbképző tanfolyamokat is egyes városokban. A téli hónapok folyamán az önként jelentkező segédek szakavatott vezetés mellett igen igen sokat tanulhatnak, ami iparuk folytatásában szinte nélkülözhetetlen. Itt tehát csak egy kis jóakarattal kell a segédek részéről és egy kis anyagi áldozattal a mesterek, az ipartársulatok részéről. A kassai ipariskola már magasabb műveltséget és szaktudást nyújt, de ennek elvégzésére bizonyos anyagi tőke is szükséges. Itt volna az ideje, hogy a mesterek mindent kövessenek el, hogy az iparban leendő utódaik mennél alaposabb kiképzésben részesüljenek. Az élet az iparostól ma igen sokat követel. Megköveteli az alapos szaktudást, a lelkiismeretes áruszállítást, a megbízhatóságot, de megkívánja azt is, hogy az iparos intelligens ember legyen, olyan, akinek van társadalmi csiszoltsága, olvasottsága és gyakorlati érzéke, amellyel a kor újabb és újabb kívánalmainak megfelelni tudjon. Maradian gondolkodó ember az ipar területén nem boldogul.

Ezért érdeke a tanoncoknak is, a mestereknek is, hogy ipari pályára mennél jelesebb fiúk menjenek s ezek mennél nagyobb elméleti és mennél alaposabb gyakorlati kiképzésben részesüljenek. S mivel a legtöbb államban az iparoktatást az állam nem vállalja szívesen, a munkásképzést athárítja az érdekeltiségre. Ezért kellene mindenütt több községi, illetve magániskolát felállítani az iparos nemzedék alapos kiművelésére.

FŐISKOLÁS TÁBORUNK

A prágai magyar főiskolás cserkéször megalakulásához

A szlovenszkói magyar cserkészlet mostani helyzete arra készítetett bennünket, a Prágában tanuló diáktenger cserkészőredékét, hogy apró egyéni érdekeinket felretéve mindennemű pártállásra való tekintet nélkül a MAK alszázalékként működő cserkészörbe tömörüljünk.

A kisebbségi magyar ifjúság életében elengedhetetlenül fontos szerepet játszik a cserkészlet; ez, sajnos, magasra ivelő pályájának a derekán akad meg s ahol nem tiltották be, ott megelégedtek az angol cserkészlet utánzásával, mely teljes egészében nem felel meg a szlovenszkói adott helyzetnek.

Éppen ezért mi, a prágai MAK cserkészosztálya, működésünk legfőbb pontjával a szlovenszkói magyar cserkészlet egységesítését tűztük ki és ebben a szent munkában nemcsak az ifjú lelkesedéstől tüzelt erőnkre, hanem a felnőtt cserkészvezetőknek a tanácsaira is szeretnénk támaszkodni és velük karöltve akarjuk megvalósítani mindenekelőtt is az egységes cserkészvezetői típusnak a megteremtését, mely az egészséges fejlődés elengedhetetlen feltétele.

Ez okból fel akarjuk venni a kapcsolatot az összes csehszlovákiai magyar csapatokkal, hogy megindíthassuk azt a munkát Pozsonytól Beregszászig, mely nem elégszik meg az angol forma teljes kiaknázásával, hanem azontúl magyar kultúránk népi alapokban való továbbfejlesztésével is foglalkozik.

Minket tehát két adottság: a szlovenszkói magyar cserkészlet szomorú helyzete és a messze idegenben való egymásra találás hozott össze s egy szinte öntudatalatti nagyszerű igyekezet, hogy az öregcserkészlet problémáját megoldjuk. Hiszünk egy egységes cserkész-világnézetben, mely a cserkésztestparancsolatból nőtt ki, s mely tömör sorokban sorakoztat fel, hogy az emberebb ember és magyarul magyar jelszavával most komoly felelősségérzettel az élet porondján is megharcoljunk. A zászló a régi, csak a küzdelem lett új: az életé, új, nehezebb életé. Vezető nélkül, egyedül maradunk a középiskolás cserkészlet útjának végén. A jellem erejével s célunk tudatában ragadjuk meg az élet fegyvereit: a tudást, a munka megbecsülését és szeretetét az emberi és örök magasságok felé vezető akaratot.

Reméljük, hogy ebben a munkánkban nemcsak a cserkész vezetők, hanem minden magyarul gondolkodó és a magyar ifjúság sorsát szíven viselő ember támogatni fog.

A magyar főiskolás cserkészek szervezkedése Pozsonyban

Nov. hó 8-án tartották a prágai magyar főiskolás cserkészek alakuló gyűlésüket. — Sirchich László joghallgató megnyitójában a tömörülés fontosságát hangoztatta. Az egybegyűltek egyhangú lelkesedéssel, mondták ki a kör megalakulását s a kör vezetőségét választották meg: elnök: Sirchich László, vezetőségi tagok: Kubinyi László, Gottlieb Dezső, Haba Tibor. — Ezután Sirchich elnök ismertette a kör programját, mely a szlovenszkói cserkész csapatokkal felveendő kapcsolatokból, a cserkészideológia tisztázásából és a szlovenszkói magyar cserkészlet békéjének megalapozásából áll. — Az újonnan megalakult közt a MAK nevében. Ragályi Antal titkár üdvözölte s biztosította a MAK szeretetteljes támogatásáról. Haba Tibor, a beregszászi, Urbányi László a rimaszombati cserkészek testvéri üdvözlését tolmácsolták; Dobossy László a Sarló nevében üdvözölte a kört.

Szegények sorsa

*Hites és áldozatos barmok,
fénylő szemü bús álmélkodók,
panasztalan keserves tőrök
szent némaszájúak,
mindig vándorok:
gondmezőkön;
mindig éhesek:
vágynak bozótiban;
örök kutatók:
célok erdejében;
mindig asszonyuk van,
sok, sok poronty,
nagy, nagy ünnepeik,
pihenő napjaik
s félelmetes Istenük,
békés vasárnapjuk,
ünneplő ruhájuk,
csöndes, ajtalan,
névtelen haláluk,
szegény emberek,
zsebükben a kincsük,
hátukon a házuk, gondjuk:
egészen a sírig . . .*

Erdőházy Hugó

REGŐS REMESZLEGY

Levél a fiatalokhoz

Kedves fiúk! Régen készülök már, hogy valamit őszintén elmondjak Nektek, akik a Fakadó Rügyekben, vagy A Mi Lapunk többi hasábjain olykor olykor megmutatjátok a legfiatalabb nemzedék arcát. El kell mondanom, hogy én és mi valamennyien, úttörő munkánkban szakadatlanul figyelemmel kísérünk benneteket, lessük rügyfakadáستokat, örülünk, ha életerős mozgékonyt látunk és szomorkodunk, ha észrevesszük, hogy milyen kevesen vagytok még, akiket megmozgattak az új idők szelei. És még egyet kell elmondanom: a véleményünket, a baráti kritikánkat, amellyel magunkban, anélkül, hogy ezt Ti, vagy bárki más tudná, állandóan ellenőrünk Benneteket és a munkátokat.

A szeretet és a barátság jogán nyíltan le kell szögezmem előttetek, hogy nem látjuk tisztán fejlődéseteket, nem tudjuk pontosan kivenni indulásaitok irányait. Vagy talán nem itt van a hiba, a tisztázatlanság, hanem inkább ott, hogy nem is indultatok el, nincs a szellemi életetekben valami határozott mozgalmasság. Aki állandóan olvassa verseiteket, úgy érzi, mintha valami titokzatos csigalények volnátok, akik mindig önmagatokba akartok visszahúzódní és a külső világot, a valóságot, az életet kerületek. Túl sokat foglalkoztat Benneteket zárt egyéni életetek, kicsiny és múló bajaitok, amelyekbe szerettek teljesen beletemetkezni. Kimondom őszintén: individualisták vagytok fiúk és költők, nagy emberek akartok lenni, egyéni dicsőségért, miközben teljesen megfeledkeztek arról, hogy csak egy-egy kis atomja vagytok a nagy organizmusnak, az életnek, amely rajtatok kívül létezik.

Sokszor gondoltam: milyen furcsa, hogy az értelmiségnek készülő polgári ifjúság teli van szentimentális világfájdalmakkal, míg az a paraszt, vagy munkás ifjúság, amely bőven szenved egészen reális fájdalmakat a nehéz munka és rossz bánásmód folytán, mindig bizakodó és szereti az életet. A világfájdalmas szentimentalizmus nem egészséges jelenség, egy olyan nevelési rendszer következménye, amely nem fordít gondot arra, hogy életképes műveltséggel lásson el Benneteket, sőt elhanyagolja a reális életszemléletre nevelést. Ez a pedagógia üvegházi növény és eredményei nem is lehetnek mások, mint irreális gondolkodás

és önmagunkba temetkező individualizmus, amelynél bizony értékesebb a paraszt és munkás ifjúság összetartása és reális életszemlélete.

Új kornak kell kezdődnie, új életszemléletnek, amelynek alapja a valóság őszinte megismerése lesz. Nézzétek csak: ott, ahol az élet a legmozgalmasabb: Amerikában, Németországban, Franciaországban, Oroszországban, mindenütt hirdetni kezdik a reális életszemléletet. Ezekben az országokban bevezették, vagy rövidesen bevezetik a középiskolákba a reális életszemlélet, a társadalmi élet tudományát: a szociológiát. Nálunk ez sajnos nincs így, pedig a Ti egész életetek azon múlik, megtanuljátok-e az élet józan szemléletét. Amig fantáziátok labirintusaiban bolyongtok és színes érzélem ballónokat eregettek szentimentális verseitekben, állampolgárság nélküli édesapátok talán végleg kétségbeesik jövőtök fölött, édesanyátok talán utolsó emléktárgyait adja el, hogy ruhát vehessen Nektek. Fiúk, ne akarjatok mesterségesen tudomást nem venni ezekről a dolgokról, irjatok erről is verset, tanulmányt, hisz ez az életetek. Hígyjétek el, hogy jobbak lesznek a fiatal próbáitok, ha nemcsak önmagatokat akarjátok imponálóan leírni, hanem leírjátok a barátaitokat, ismerőseiteket, az egész szenvedő magyar életet, minden reális bajával és szenvedésével.

Kedves fiúk! Vetkőzzétek le magatokról az egyéni zárkózottságot és ismerjétek meg, hogy él a magyar paraszt, hogyan dolgozik és pusztul a magyar munkás és ezt írjátok meg aztán. Törekedjétek reális életszemléletre és igyekezzetek minél jobban kitágulni, hogy sok ember baját és örömet érezzétek a magatokénak.

Jó munkát!

Horváth Ferenc

Egy nap életemből

Utolsó nap voltam odahaza. Izgatottságomban már nem is tudtam aludni. Alig volt öt óra és én már talpon voltam. Szívem összeszorult, mikor arra gondoltam, hogy estére már itt kell hagyni az édes otthon.

Első utam kis kertünkbe vezetett. A szép rózsák, mintha tudták volna, hogy itt hagyom őket, olyan búsan hajtották le fejcskéiket. Szirmaikon a harmatepepp pedig olyan volt, mintha ő is könnyezett volna. Tízóra felé mégegyszer kimentem

megnézni kis városkánk határát. Mindenki dolgozott. Szép pirosszoknyás lányok meg magyargatyás legények szorgoskodtak a határban. A verejték csak úgy csurgott róluk, de ők mégis énekeltek, nevettek. Örültek az életnek. Nem bírtam sokáig nézni őket, mert fájt, hogy holnap már nem hallok a szép éneket, nem látom az édes határt, hanem helyette nagy házakat és siető embereket nézek. Az idő azonban gyorsan múlt. Észre se vettem, hogy a nap már olyan magasan van. A templom tornyában már deit harangoznak, mire hazaértem. Édesanyám meg is pírongatott, hogy egész délelőtt otthon se voltam.

Délután átnéztem csomagjaim, nem hagyok-e otthon valamit? Már mindenem be volt csomagolva. Leültem kisszobámban és sírtam keservesen. Mi lesz velem, aki még sohasem volt idegenek között? Hétórakor már búcsúzni kellett, mert félnyolckor ment a vonat. Gyorsan, gyorsan ki, mert nem bírtam könnyes szem nélkül itthagyni az otthont. Anyám előtt pedig nem akartam sírni, hiszen tudtam, hogy neki is rosszul esik tőlem búcsúzni. Félnyolc volt. A vasutasok már mozgolódnak a pályán, végre megszólal a kistrombita, lassan elindul a vonat. Nézem az ablakból, amíg csak látom szülőhelyem villanylámpáit. De a vonat egye gyorsabban ment, s már nem is láttam semmit, csak az új, idegen tájat. Leírhatatlan volt az az utam Ipolyságtól Pozsonyig. Az első szomorúság az életben már megkezdődött.

Mészáros Teréz
II. éves tanítójelölt

(Pozsony)

Ügyes, rövidrefogott, de tartalmas rajza a nyári szünet utolsó napjának.

A búcsú percei

Egy szép őszi reggelen arra ébredtem fel, hogy az édesanyám a nevemen szólítgat. Tréfálva dorgált, hogy oly soká aludtam, de a szeme könyyes volt és mégis mosolygott, nem akart elszomorítani. Tudniillik közeledett a válás pillanata, nekem el kellett mennem, hogy eleget tegyek katonai kötelességemnek. Felöltöztem és bementem a faluba, hogy megrendeljem a kocsit s a rokonaimtól is elbúcsúzzak. Bementem az öreg Vendel bácsihoz, mert ő volt már régi idők óta fogva a fuvarosunk, megbeszéltem vele a pontos időt, hogy mikor is jöjjön. Estére tűztem ki az indulást. Mire elbúcsúztam rokonaimtól, már sötétedett és mikorra hazaérkeztem, az asztal már vacsorához terítve volt, éppen csak engem vártak. Körülültük az asztalt, de enni senki sem tudott. Mindegyikünkön valami szorongató érzés vett erőt és kerültük egymás tekintetét. Az én tekintetemen a kofferomon akadt meg, amelyet már az édesanyám nagy gondal előkészített. A néma csendet Vendel bácsi basszus hangja törte meg, mikor beköszöntött: „Jó-estét aggyon Isten!” Anyám már sírt. Vigasztaltam, de hiába. Az fájt neki nagyon, hogy hátha már nem lát viszont, mert már akkor nagyon beteg volt. Ránéztem az öreg Vendel bácsira és ő meg-

értette, mit akarok. Tudta, hogy rossz a hosszú búcsúzás, fogta a kofferomat és ballagott előre, én meg anyámat karomon fogva mentem utána. Így értünk ki a kocsihoz. Az öreg már fönt ült és várt. Nem akartam a búcsúzást hosszúra nyújtani, megcsókoltam az anyámat és fölugrottam a kocsira. A kocsi gyors tempóban gördült tova, de hallottam még az édesanyám utolsó szavát: „Isten veled édes fiam!” Úgy éreztem, mintha a szívemből egy darab kiszakadt volna és minden erőmre szükség volt, hogy a könnyeimet visszatartsam. Az öreg Vendel bácsi az egész úton beszélt, de én nem értettem a szavából egy szót sem, mert a lelkem még otthon volt. Csak akkor ocsúdtam föl, mikor a kocsi begördült az állomásra. Az utolsó percben érkezünk, rövid búcsút vettem az öregtől s a következő percben már fenn ültem a vonaton, mely sebesen robogott velem tova a bizonytalanság felé.

Fitus Dezső
II. éves tanítójelölt

(Pozsony)

Az elválás érzéseinek megkapó rajza. Nem pózol, hanem természetes nyelven természetesen beszél.

H I R E K

A rimászombati realgimnázium magyar ifjúsága dec. 14-én Vörös Kereszt-estélyt rendezett az intézet tornacsarnokában, amely zsűfólásig megtelt az érdeklődőkkel. A gazdag műsorú estélyt Petrusz Béla VIII. oszt. tanuló beszéde nyitotta meg. Beszédében hangoztatta a Vörös Kereszt jelentőségét, elmondta ezen áldásos intézmény történetét, továbbá beszámolt a gimnáziumi ifj. Vörös Kereszt-Egyesület eddigi tevékenységéről. — Szokolay Dóra és Smál Baba VI. oszt. tanulóok zongorajátéka után Glaser Vali I. oszt. t. Pósa Lajos „Egy véka búza” és Reinitz Jolan I. oszt. tan. pedig Kuzmány Károly „Ki az igazságért...” című költeményét szavalta el. Ezek után ritmikus torna, korlát- és bakgyakorlatok következtek, amelyeken a magyar gimnázium legjobb tornászói fiai és leányai szerepeltek. A jól sikerült hangulatos estélyt Fábján Melinda IV. oszt. tan. fejezte be. A beérkezett tiszta jövedelmet a szegény tanulók karácsonyi felruházására fordították. *Kolmonth J.*

Szociális előadás a Mária-Kongregációban. A pesti ifjúsági Mária-Kongregációban Hunyadi Ferenc gróf érdekes előadást tartott: *A magyar ifjúság szociális felelőssége* címmel. A mai szociális helyzetet ismertette, megállapította, hogy a mai rettenetes válság a termelés és fogyasztás gyökeresen hibás voltából származik és, hogy ma idáig fejlődött, annak oka a középkor végén fejlődésnek indult kereszténytelen kapitalizmus is. A személytelenített nagyöke urai az ékori kincses világok mesés gazdagságát meghaladó életet élnek, ezzel szemben az emberek nagy tömegét lelki függetlenségüktől, sőt emberi méltóságüktől rabolják meg. Ebből erednek a munkanélküliség, az intelligencia válsága, a pauperizmus mindenütt jelentkező kínos problémái. E problémáit sürgető megoldására a keresztény demokrácia igazságait valló és vállaló ifjúság hivatott, amely ifjúság elbírálja az előttejárt generáció eszmévilágát, egybeforr atyáinak nemesebb lelkével, de határozottan elfordul azok tévedéseitől. Mert az új pszichének nem szabad az előttejáró szolgál másának lennie! *V. L.*

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4

ERDÉLYI KÖNYVEK.

Tabéry Géza: Vértorony. Regény I—II. Erdélyi Szépmíves Céh, Cluj-Kolozsvár, 1929. Illusztrálta: Molnár Róza. — Erdélyi regény, de benne izzik a középkor minden léhasága és szépsége. Az olasz udvar Krisztus nélküli világa mellett ott áll a regényben az elnyomott magyar jobbágság problémája is. Darvadó Gergely és Drágfy János körül bonyolódnak a szálak a Dózsa-féle parasztlázadás és az azt megelőző események idejében. Hatalmas történelmi meglátással és átérzéssel tárja elénk Tabéry Géza a forró, lüktető cselekményeket. Tolla alól egy borzasztó vád kerül ki továtűnt, fullasztó esztendők és emberek ellen, de a vád ráillik napjainkra is, mert a parasztp probléma meg nem oldása véresebb forradalommal (ha nem is a vér forradalmával) fenyeget, mint 1514. idején.

Tabéry elmúlt századok kihűlt hamujába ült s onnan mutatott rá a jelen borzalmaira. Művészi esen sikerült az írónak. — A mai — huszezer mérföldes sárkányok vérével bemocslyt — történelmi regények között odatapad a legjobbba mellé. És bizonyos szempontból a legjobb az egész magyar irodalomban.

Nyelve olyan, mint az „ist nszavak magyar tolmácsaé” (igy nevezi Tabéry Géza Károlí Gáspárt), tiszta és eredeti. A szerkezdte művészi. Nincs egy rossz helyre illesztett mondat, felesleges szó a regényben. Minél közelebb jut az író regénye végéhez, annál közelebbről mosolyog felénk Krisztus arca.

Szentimrei Jenő: Ki kell mondani. Versek. Erdélyi Szépmíves Céh, Cluj Kolozsvár, 1930 80 oldal 80. Illusztrálta Widmann Walter — Szentimrei Jenő erdélyi író, de csak annyiban, hogy találunk verseiben olyan sorokat, amelyekben Erdélyt, Kolozsvárt, stb. emlegeti; [ha ezen szavak helyébe a Dunántul vagy a Szajna partja kerülne, tipikusan szajnaparti vagy dunántuli poétának nevezném, De a Sors Erdélynek adta Szentimreit s ott lelke csodálatosan egybeforrt a Tamási Áronok, Nyírő Józsefek fajtájával.] Amint mondja:

„Napfény hull. Él Erdély,
él Erdély szívében a szó
s ha senki más e szóban élek én.”

„Erdélyi költő nemzeti dala 1928-ban” című versében így énekel:

„... porbavesztett népek alázatával
meghajtom a fejem.
Eldobtam a metaforákat, az allegóriákat ...
Az új szót kereseim.

— — — — —
Az új magyar szót, pallosnál élcebbet,
fegyvernél biztosabbat, imánál áhílatosabbat,
írott törvényeknél hatalmasabbat.”

És meg is találja Szentimrei Jenő az új magyar szót, amikor Új Várost épít, ahol:

„... nincs közigazgatás, se rendőrség, se adó, mindenkinek egy a hite, különbségtévő stigma egyikünk tiszta homlokán sem ég. Nincs munkaadó és nincsen munkás. Se szervezett, se zöld, se sárga. Polgárok vagyunk mindannyian, polgárjogok nélkül. Polgári kötelességünk is csak egy van: lenni, eleget tenni az életnek.”

De én alig hiszem, hogy felépül ez a város, hiszen Szentimrei mondja:

„A holnap se hozhat mást, többet a mánál.”

Hol vagyunk mi ma ettől a várostól, amikor a költő szerint

„Ugyis minden csalóka látszat, ami körülvesz.”

Mély, egyetemes emberi és szociális gondolatok huzódnak meg Szentimrei Jenő hőmpolygó szabadverseiben, a lelke mélyén húzódo érzéseket bátran veti papírosra:

„Ez aztán költő! Ez nem fél ám a szigurancától.”

Még egyszer azt mondom, hogy Szentimrei Jenő tipikusan erdélyi író, de talán az jobban illik reá, hogy tipikusan európai és erdélyi.

Az illusztrációk csodálatos összhangban vannak a költeményekkel.

Áprily Lajos: Idahegyi pásztorok. Dráma egy felvonásban, Erdélyi Szépmíves Céh, Cluj-Kolozsvár, 1929. 81 oldal. Illusztrálta gróf Bánffy Miklós. A legragyogóbb líra ez a könyv. Minden szavából egy természetel ölelkező ember érzés: ez gondolatvilága bontakozik elénk. És ha mégis drámaiasságot keresünk benne, ez nem ott van, ahol az író a tragikumot akarja érzékeltetni, hanem a természet komoly ságának ecsetelésében, melynek első nyomait megtaláltuk Áprily első kötetiben is.

Nem hagyhatom figyelmen kívül a következő gondolatot, amelyet az író Páris szavaival ekként fejez ki:

Sej, átkozott az átok,
melynek tüzes bilincsét hordozom —
Az ember-író, farkas-torkú rémet:
a háborút jajjal megátkozom.

A kötet néhány illusztrációja is csupa líra.

Gunda Béla.

A munka története. (Albert Thomas: Dej iny práce v príbežich, v Praze 1929).

Szinte érthetetlen, hogy a Népszövetség által fentartott munkairoda elnökének, Albert Thomasnak, ez a könyve mindezt ideig nem talált magyar kiadót. Kevesen irták még meg, de még senki olyan közvetlen, lebilineselő erővel a Munka történetét, mint Albert Thomas. Albert Thomas könyve tulajdonkép iskola könyv; segédkönyv a történet-tanításhoz. A fiatalok, a tanulólíjúság számára dolgozza fel benne a munkának és a termelő eszközöknek, tehát vég-eredményben az emberi fejlődésnek a történelmét elbeszélések formájában. Társadalomtörténetet ír szemléltető módon

Jellemző, részben eddig is ismert, de kevésbé értékelt mozaikat ragad ki az egyes történelmi korokból, ezeket meséli el színesen, rávilágítva az akkori kor gazdasági és társadalmi formáira. A történelem hajnalából Odysseus pástorának, a hűséges Eumaiosnak az alakját idézi fel, az uraknak és a rabszolgáknak az akkori viszonyát meséli el, egy szóval sem említi a trójai faló meséjét, amelyet mindenki kívülről tud, de arról beszél, amelyet eddig nem, vagy csak mellékesen tanítottak az iskolában: a társadalmi viszonyokról, szokásokról, erkölcsökről, tehát arról, ami a kort valószerűbben tükrözi vissza, mint tiz trójai faló. Arról beszél, ami a valóság, nem arról, ami legenda.

Ez az a gondolat vezeti őt elejétől végig, minden kor vizsgálatánál. Előszavában így magyarázza meg Albert Thomas könyvének létjogosultságát:

„Nemzetgazdaságtani és társadalmi problémák ma napirenden vannak, Eltekintve a mindennapos nehéz küzdelmektől, a Közmunkaügyi Miniszteriumok alapítása — amelyet 1848 óta állandóan követeltek — maga is eléggé bizonyítja, mennyire elsőrangú gondját képezi ma az államoknak a szociális kérdés. Magától értetődik, hogy a fiatal-sággal is meg kell ismertetni ezeket a kérdéseket, amelyeknek a helyes megoldásától a haladás, sőt a demokrácia sorsa függ.“

Thomas történelmének a célja, hogy megismertesse olvasóival a kérdés történelmi hátterét. Fiatalok számára, tanulók, tanulni akarók számára ez a könyv élmény. Elindítás a valóság útján a történelem helyes szemléletén át a jelen józan megítélése felé. (Érsekujvár) *Varga Imre*

T. B. Ray: Repülők. A levegő hősei. Átdolgozta: Tábori Pál (Budapest, Singer és Wolfner). A 248 oldalra terjedő, 50 fényképpel díszített könyv azokról a férfiakról és nőkről szól, akiknek személyéhez egy-egy nagy repülés-történelmi tett emléke fűződik. Tarka életképek és epizódok sora világít rá nagy sikereikre, illetve tragédiájukra. Az élvezetesen megírt könyv elsősorban fiatal emberek szórakoztatására és tanulságára szolgál és megmutatja azt a nagy utat, melyet a repülés tett a fejlődés mai fokáig. Tízennégy fejezetben rámutat az első tapogatózásokra, az első monoplán-utazásokra, a háborós repülőkre; ismerteti a magyar

repülés nehéz harcát, az óceánrepülőket, a sarkok kutatóit, a 68 éves Zeppelin kitartó kísérleteit, a női repülőket, a repülés mai állapotát és ennek jövőjére következtet. A ropant érdekesen megírt könyv vetekszik a legjobb regénnyel. Sok adathalmaza mellett nem fárasztó, mindvégig könnyed és élvezetes. Ezt minden érdeklődő ifjúnak el kell olvasnia. A könyv végén a kiadó pályázatot is hirdet. 50—50 sorban felelni kell két kérdésre: 1. Melyik repülő élete érdekelte legjobban, kit te' int a levegő meghódítói közül a legnagyobbak és miért? 2. Mi a jelentősége a repülésnek ma és mi lehet a jövőben? — Első díj: Jegy a budapest--bécsi repülőútra és vissza. 2—10. díj: értékes könyvek. A pályázat lejár január 31-én. Mindenkiene melegen ajánljuk.

Scherer Lajos.

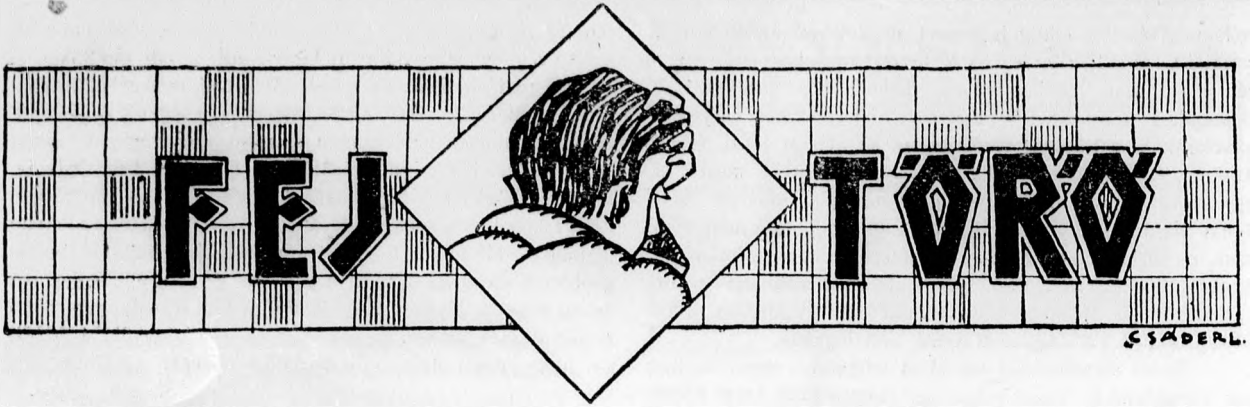
Tábori Pál: A nemzetközi őrs, Kilenc cserkész kalandjai (Budapest, Singer és Wolfner). A regény szerzője a cserkészirodalmi világpályázat győztese. — A könyv Baden Powell előszavával a nemzetközi bajtársi szellem ápolását tűzte ki célul maga elé s ezt az érdekes meseszövevéssel, a kalandok mesteri előadásával nagyban el is éri a jeles szerző, akinek írásai A Mi Lapunkból is ismeretesek. Artur Smiling fogad Ronald Doubt-tal, hogy a cserkészek minde- nütt megállják helyüket. A kilenc cserkészt megszóktetik az angol nemzetközi táborból és csodálatos kalandokon át el- jutnak egy megbolondult szigetre, világot járnak be repülő- gépen, hajón, gépkocsin. Életük sokszor veszélyben forog, de a cserkészlelemény mindenütt segítségükre van és a bátor fiúkat misem tudja eltéríteni a cserkészszeméltől és a cser- készbecsülettől. Lord Doubt elveszti a 10 ezer fontos foga- dást, a győztes fiúk ebből az összegből fölépítik a Nemzet- közű Őrs Cserkészfalva nevű telepét, ahová minden évben egyszer ünnepre gyűlnek össze az öreg cserkészek, akiket a telep nevelt és világgá bocsátott. *Sch. L.*

„Mein Deutscher Freund“ címen jelenik meg Tábori Pál szerkesztésében Budapesten (Singer és Wolfnernél) egy német nyelvű képes újság gyermekek számára, akik a német nyelvet akarják elsajátítani. Segéleszközül jobbat nem is tudnánk ajánlani. Eleven, tartalmas mesék, képmények, képek szolgálják a célt, a tanulót nem fárasztják, de mulat- tatják, nevelik és oktatják. Tessék mutatványszámot kérni.

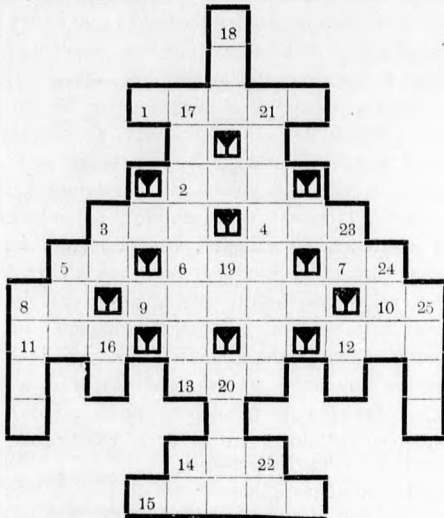
ÖNKÉPZŐKÖRI MUNKÁK

A Czuczor Gergely Önképzőkör (Komárom) december 13-iki gyűlésén Vlesek Ferenc VII. o. t. alelnöki megnyitó beszédjében az ezeréves magyar történelmet vázolta. Majd a VII. osztály cigányzenekara kurucnótákat adott elő. Viplak Vince VII. o. t. a kuruc költészetéről tartott magasan szavazó felolvasást. Nagy Jenő VII. o. t. Harsányi: Zászlók, lobogók című versével ismét nagy sikert ért el a szavalás terén. Kaubek Frigyes VII. o. t. Vlesek Ferenc VII. o. t. „Csodák is történnek“ c. novelláját bírálta. A Rigó raj Vlesek Ferenc rendezésében előadta a „Bíró előtt“ c. egyfelvonásost. Nagy Béla VII. o. t. „Habsburgok Magyarországon“ címen értékes tanulmányát mutatta be. Fleischmann Sándor VIII. o. t. Vlesek Ferenc „Petőfi nyomain“ c. történelmi regényét bírálta. A kör igen élénk munkásságot fejt ki. *Nagy Béla VII. o. fg. t.*

A Czuczor Gergely Önképzőkör (Érsekujvár) ezidei iskolai évi munkájában csak részben valószínlhattak meg azok az irányelvek, amelyek a két előző év reformtörvényeivel kapcsolatban kerültek fel. A társadalmi kérdések továbbra is a fiúk érdeklődési körének a középpontjában maradtak, azonban azoknak új szemszögű megvitatása csak helyenkint merült fel. Az októberi és novemberi összejöveteit a kör a parasztkérdés kötetlen megvilágításának szentelte. Az elsőn a földmunkásság gazdasági és társadalmi helyzetét ismertették Dan- ezi Józsefnek és Szlovák Imrénak az előadásai; a másodikon a népi kultúra mai állapotáról és társadalomtörténelmi tanulmányairól értekezett Szlo- vák Imre és Varga Imre. Willand Arthur pedig a népdalról tartott élvezetes előadást, a gimnáziumi énekkar és Déczy László hegedűkíséréte mellett.

1) Keresztőrejtvény. Schmögner László Prága.

Vízszintesen: 1 Szóvet. 2 Vizinövény. 3 Vágószerszám. 4 Mesterember. 5 Növénynek, szónak fontos része. 6 A dolgok rendje egymás mellett. Az idő ellentéte. 7 Véd. 8 Leves, népiesen. 9 Vízitündér. 10 A varga szerszáma. 11 Tud. 12 Új mesterséges világnyelv. 13 Égítést. 14 pálcá. 15 Diák teszi, ha kérdezik.

Függőlegesen: 8 Bors megyei város. Vára hajdan a Garam kulcsa volt. 5 = vízszintes 6-tal 3 Ebből áll a hegy. 16 Allóviz. 17 A mai kor egyik leghíresebb tudósa, a relativitás elmélet megalapozója. 14 Kutyá (vissza). 18 Évszak 19 Testek határvonala. 20 Ol. 21 Ezzel fogják a madarakat. 22 Személynev. 23 Ehető ásvány. 12 A kör része. 24 Ez a büntető per megindítója. 25 Alföld, máskép.

2) **Történelmi fejtörő.** Száz évvel ezelőtt, 1831-ben a) melyik nagy magyar író halt meg? b) Széchenyi István és Vörösmarty Mihály melyik műve jelent meg? c) melyik nevezetes magyar tudományos intézet kezdte meg ekkor a működését?

3) **Számítási fejtörő.** A fiú kérdezte atyjától, hogy hány éves? Az atya így válaszolt: „Az én éveim száma és a te éveid száma együtt 60 év. Én és atyám (a te nagyatyád) együtt 120 évesek vagyunk. A te éveidet számlálád a nagyatyád éveivel, akkor ezt a számot kapott: 100–4. Számítsd hát ki, hány éves vagyok?”

Jegyzet. A megfejtést február hó 10-éig levelezőlapon kell beküldeni. A nyerő értékes könyvet kap.

A novemberi számban közölt fejtörők helyes megfejtése

1) **Keresztőrejtvény.** *Vízszintesen:* 1. A Mi Lapunk tíz éves. 2 Ág. 3 Ir. 4 –ba. 5 Ki. 6 –ra. 7 Noé. 8 Flotta. 9 Arc. 10 Ybl. 11. Katica. 12 Méh. 13 –ik. 14 Em. 15 Nézőtér. 16 Székely. 17. Olajútó. 18 Ábrányi. 19 Ön. 20. Ma

21 ún. 22 űs [ső]. 23 Fa [af]. 24 Ty. 25 Ásó. 26 Vastrúd. 27 Ági [igá]. 34 Losonci gimnázium. — *Függőlegesen:* 1 Arany János; Ráchel 35 Ob. 36 Él. 37 És [sél]. 38 Él. 39 Az [za]. 40 Ol. 41 Láb. 13 Időjárás. 31 Odu. 42 Aga. 43 Kitűnő. 44 Rén. 45 Ór [rő]. 46 Nikotin. 20 Maszlag. 47 Kritika. 48 Afrikai. 49 Zár. 14 Egérút, 50 Árú [úr]. 51 Éva 52 Mokány. 53 Máz. 54 Széchenyi: Stádium.

2) **Irodalmi fejtörő.** 1) Szabó Dezső: Segítség II. kötet 177. oldal, 2) Möriz Zsigmond: Sárarany 31. oldal.

3) **Számítási fejtörő.** A három rész: 6, 2, 8

$$6 - 2 = 4$$

$$2 \times 2 = 4$$

$$8 : 2 = 4$$

Nyeretes: Weisz József Kassa. (Könyvjutalmat kapott)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Barátaink és jóakaróink a karácsony, az újév és a 10 éves jubileumunk alkalmával sok-sok kedves levéllel és jókívánsággal kerestek fel bennünket. Mindegyiknek külön nem válaszolhatunk. Fogadják tehát e helyen köszönetünket s kérjük őket, tartsanak ki ezentúl is A Mi Lapunk mellett mint eddig. A jó Isten áldása legyen rajtuk. — **M. L. Rimaszombat.** Hát bizony, kedves fiam, az idei karácsony sem hozott megváltást. Most is küzdök a rámmért szegénységgel, de a te és társaid ragaszkodása sokat pótol. A földi javaknál értékesebb a szeretet, amely csak szeretetet kíván. Buzgóságodért köszönet! — **O. Gy. Kolozsvár.** A lapok most már a pontos címekre elmentek. Üdv! — **G. M. Eperjes.** Azt panaszolja, hogy szülei a háború alatt tönkrementek s mint szegény leány beállt üzletbe, maga keresi a kenyérét s hogy barátói e miatt lenézik. Sohse búsuljon e miatt. Az a legnagyobb úr, aki nem szorúl mások támogatására. A munka nem szegyen, hanem a legtisztelendőbb erények egyike. — **Tábori Pál Budapest.** A nagyszerű könyveket élvezettel olvastam Kívánsága szerint cselekszem. — **Holénia György, Lőcse.** Csak buzgólkodj! A lapok az adott címekre elmentek. A fiúk üdvözlését szeretettel viszonzom! — **Taby Miklós, Ozsgyán.** Köszönöm az új címeket. — **Kulcsár Ica, Munkács.** Az új előfizetőnek elküldtem a lapot Köszönöm. — **Cerna Mária, Praha.** Jól esik a köszönet. A lapot tovább is küldöm. — **Horváth Zsigmond Ipolyág.** Köszönöm. Hasonló jókat. — **P. J. I. Katalinhuta.** A meleg kívánságokat köszönöm. — **Hrdina I. és B. Léva.** Öllelek benneteket. **Wesselényi László, Igló.** Kedvességéd jólesett.

A Mi Lapunk minden igaz barátja
szerezzen egy új előfizetőt!